

СРПСКИ НАРОД

ОБНОВА СРПСКОГ ЗАДРУГАРСТВА

„Енглеси неће доћи ушиши...“

Нечувено држање британске сточне Европе". Ваљда је зато владе и британске јавности пре њега сад британска влада изабрала за мандатора кад треба мало припредити „непослушним" Польцима који се љуте због то га што су им большевици побили цвет њиховог официрског кора.

По свој прилици „по поруџбини", народни посланик г. Мандер питао је министра за снабдевање земље да ли је вољан да обустави испоруку хартије польским емигрантским листовима у Великој Британији због њиховог држања од откривања Катинског покола наовамо. Додао је да

- 1) Уклањање генерала Сикорског;
- 2) одрицања од источних крајева Польске (које су большевици били окупирали септембра 1939);
- 3) пријателјска политика према СССР;
- 4) сарадња са „польским" (т. јеврејско-комунистичким) организацијама у СССР;
- 5) обавеза да ће јевреји у будуће у Польској добити нарочите повластице, итд.

Британска влада, потписник неколико славних „гаранција" Польској, британска влада која је тврдила да је септембра 1939 заратила да би „одбранила интегритет Польске", дала је разумети да ове совјетске услове сматра „врло разумним" и да они „претстављају подесну базу за преговоре".

Овај цинизам изазивао је нов ват очаја и огорчења у польској емигрантској јавности. Польски емигрантски листови којих у Енглеској има неколико, сад се више не задовољавају нападима на большевике, већ отворено нападају и британску владу због надасве вероломног држања пре ма Польцима.

Али Британци, кад већ не могу ништа подморницама које им сатири тонажу, решени су да казне непослушну пасторчад. Јавља се на сцени наш стари познапник, либерални народни посланик г. Мандер, који се у своје време истicao у Доњем дому арогантним питањима упућеним министру спољних послова о чисто унутарњим питањима наше земље која се баш ништа нису тицала владе Његовог Британског Величанства, а још мање г. Мандера. Изгледа да је тај г. Мандер тим својим запитивањима из прошlosti у „Олд Ингленду" (који је познат са свога непознавања географије европског континента) стекао глас неког „одличног" познаваоца И-

...у таквој мери гледа веома подесно срећство за обуставу пропаганде која шокоди интересима земље". (Енглеске, разуме се, које друге земље!).

Да, шкоди интересима земље, јер би се у Москви могao наћи неки Шерет који ће тврдiti да би се Енглеси још могli присетiti да су тобож загаили у рат због Польске и да су Польској потписали читав низ гаранција.

Шкоди интересима земље, јер би другови из московског Политбира могli помислити да је неискрен вал пробољшевичког одушевљења који је захватио неке отмене лондонске кругове, у толикој мери да нека сестра од тетке г. Черчила која се бави вајарством, ради само још по прса совјетских првака.

Све лепше и лепше испољава се улога Енглеске према ратним жртвама, према жртвама енглеске политике. Ми смо већ раније једном приликом подвукли изгледе који се тиме отварају за друге енглеске жртве које разније ни изблиза нису биле толико „повлашћене" у Лондону као Польци. Не сматрамо да треба да се понављамо, али указујемо на ову најновију фазу у трагедији польске емиграције оним нашим сународницима који су лени да мисле властитим мозгом, који су одвећ комотни да разабиру јасни говор грубе стварности, а које извесне тугаљиве и забринуте дискусије ради пресецају својом стереотипном, детињаством фразом:

„Ама молим вас, Енглеси неће допустити..."

Збиља, неће допустити: Неће допустити да због којекаквих својих бивших штићеника и жртава падну у немилост код московских крволока!

Именовањем новога војства у српском задругарству учињен је први корак за оспособљавање задругарства да постане „темељ нове сељачке задружне државе", коју жели да оствари генерал Недић за добро српскога народа, коме су задруге у прошlosti биле од највеће користи. Потреба дириговане привреде у данашњим приликама је очигледна и место хаотичне либералистичке економије мора доћи организована рационална производња и праведна подела добара у складу са највишим интересима националне заједнице.

И економски напредак и социјална правда захтевају да се пође тим путем место плутократске експлоатације радног света на селу и у граду под фирмом демократске слободе и једнакости. С обзиром на посебне прилике у културном и економском развоју српског народа, као и на значајну економску и националну улогу, које су задруге одиграле, организовање нашег социјално-економског живота на задужној бази јесте најприкладнији облик дириговане привреде.

Задругарство на економској бази место породичне, које се у Србији појавило пре педесет година, садржи у себи здраве елементе, да би му се поверили нови велики задаци економске и социјалне обнове Србије. И поред покушаја партија да злоупотребе овај велики социјални покрет и да унесе у њега партијашки дух, оно је у своме корену остало здраво и народ се са вером организовао у нове задруге разних облика да би се одбранио од експлоатације зеленаша, банкара и других плутократских пијавица. Зато је први посвој несумњиво био да се српско задругарство ослободи свих штетних утицаја из прошlosti, да би могло да испуни своју нову мисију, од чега зависи боља будућност не само српског сељаштва него и целе српске заједнице.

(Наставак на трећој страни)

Света дужност српских добровољаца

НАРЕЂЕЊЕ ПРЕТСЕДНИКА ВЛАДЕ ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА

Претседник Српске владе, генерал М. Недић извршио је смештено и тру Петог добровољачког батаљона пред његов одлазак на терен и том приликом упутио је следеће речи добровољцима:

— Децо моја! Јунаци!

Ја сам дошао данас међу вас да вас видим. Хоћу непосредно

да вас поздравим пред одлазак.

Ви идете у нашу личну Шумадију, у моју Шумадију, пошто сам ја шумадинац. Ви одлазите са једним светим задатком који вам налаже да одржите ред и мир у Шумадији, да пружите законску заштиту како би узличну и имовну безбедност народ могао да ради на њиви, у пољу и у своме дому. Такав свети задатак поверио сам Петом добровољачком батаљону.

Добровољци су својом крвљу дали прве жртве за Мајку Србију и створили данашњи поредак. Зато ми можемо сада да радимо како би обезбедили спрском народу достојно место у Европи.

Кад стигнете на своју дужност тамо ћете наћи наш најбољи

на својим дужностима морате свет, расне шумадинце. Према и даље бити добри војници, пријима будите свуде и на сваком мерни и дисциплиновани. То вам место браћа. Али, ви ћете наћи ја наређујем у име Мајке Србије и на извесне друге људе. То су је и целог српског народа. Жеодроди, комунисти. Сатрите их. лим вам срећан пут и живела моница. То издајничко семе сатрите да ја децо, моји јунаци! Живео Пе-би наш народ живео.

ти батаљон!

Генерал Недић врши смотру Петог добровољачког батаљона

(Снимак Државне пропаганде)

Недељни преглед

међународних догађаја

Јежеви у врећи

Коалиција против европских земаља личи на једну врећу у коју су бачени велики и мали јежеви, који се међусобно буду својим бодљама. Што је јеж материји, то су његове бодље дебље и тим јаче боде. Ово сада осећа Черчил који је сада у Вашингтону заједно са својом Британијом изложен јаким убодима североамеричког јежа.

Черчил се већ више пута састао са Рузвелтом, и сваки састанак траје дуже од претходног. То значи да су тешкоће постале веће, а размишљања све дубља. Овога пута Черчил у Вашингтону нису примили ни као најочаснијег госта: америчка штампа је писала да Рузворт нема доvolно времена за разговоре са Черчилом, јер је заузет разговорима са Бенешом и другим личностима. Черчил мора да чека док Рузворт нађе времена за њега, а не смее да напусти Вашингтон, јер пошто пото треба да сазна шта су Американци скували у Москви, где је отишao нарочити изасланик Рузвела Девис.

Ово одашилање неког тајанственог писма без знања Черчиле доказује да Рузворт сматра Британију лишеном свог доминантног положаја у светској политици и да може да води политику британскоамеричког блока као своју сопствену. О садржини тог писма има много нагађања. Претпоставља се да Рузворт хоће да побољша односе између Москве која сматра Европу за сферу своје револуције и Лондона који је навикао да сматра Европу за сферу својих интрига. Али има вероватноће да писмо које је однео Девис има циљ да побољша односе не између Москве и Лондона, већ између Москве и Вашингтона. Да су ти америчко-совјетски односи јако погоршани, видимо по томе што је Литвинов напустио Вашингтон и што сад јављају из Москве како се тај Стаљинов дипломата неће више вратити на своју дужност.

Пошто Черчил има доста слободног времена у Вашингтону, то га један поддбор Одбора за спољне послове у Конгресу позвао да дође на седницу и да даде одговор на четири светско-политичка питања. Од њега се тражи искрен одговор на нека веома деликатна питања. Пошто ће седница бити тајна, новине ће сигурно сазнати све детаље те седнице, јер су амерички посланици предсуретници информатори листова о свима тајнама. Али већ и сада можемо да наслутимо каква би то питања могла да буду, јер знамо за шта се интересује спољно-политички одбор Конгреса: став према борьбизму; пријајање Британије уз САД; америчке аспирације на колоније у целом свету, чак и на британске; послератно уређење света.

Черчилу није лако у Вашингтону. Њему у помоћ сада је дошао први министар Канаде Макензи Кинг који треба да учествује у политичким саветовањима, а по свој прилици и у саветовањима о најважнијој теми данашњег дана, а то је: избор главног ратишта. Британци траже да европска зона мора бити главно ратиште садашње фазе рата, а да Пацифик долази на ред доцније. Американци пак сматрају да се њих тиче само Пацифик, а да Британија мора сама да изађе на крај у Европи. Изгледа, да Черчил нема наде у победи британске тезе. У свом говору пред Конгресом он је констатовао да је 1942 године Вашингтон узео на себе главну одговорност за рат против Јапана, а да је Британија преузела главну улогу за борбу у Атлантичкој зони.

У том Черчиловом говору осећа се да постоје два начелна стратегиска схватања — британско и америчко. По свој прилици нема ниједне сфере колаборације између непријатеља Европе, по којој не би било два, три или чише супротна начелна гледи-

шта. У пољском питању та супротност долази сада до пуног изражаваја. Лондонски кореспондент Газет де Лозан пише да стварање једне пољске дивизије од стране Совјета претставља несумњив доказ да Совјети воде политику уперену против пољске емигратске владе и против британског става према тој влади.

Да узмемо један други проблем — индиски. Иако је то унутрашње питање Британске империје, ипак се Вашингтон усудио да заузме један став према Индији који је супротан британском. Долазак „Рузвелтовог ока“ у Индији Филипа у Вашингтон истовремено са боравком Черчила у тој престоници (а такође и долазак Бавела) даје основа за претпоставке да сада у Белој кући Британија и Америка рву око даље будућности Индије.

Док се велике сile свађају око великих питања, њихови мајли следбеници праве тешкоће коалицији политици својим свађама због малих питања. Боливија тражи излаз на Тихи океан, а Чиле већ оштри бајонете како не би уступио Боливијанцима луку Арака. Де Гол је прешао у противнапад против Жироа и вахтева да му се повери образовање француске владе ван Француске у коју би Жиро ушао као главнокомандујући. Ово поштравање борбе између два издајника, појачање позиције Де Гола треба ставити у везу са чињеницом да је Сикорски сачувао свој положај упркос совјетским захтевима: из тада чињенице видимо да Британија води антисовјетску политику у пољском питању и антиамеричку политику у француском питању.

Чим су Енглези прочули да су америчке поморске снаге пошли у правцу Мартинија, одмах је барбадоски батаљон британског јужнокарибског корпуса отишао према Доминику, како би био у приправности за искрцање у

мачко-италијанске трупе дошлије у Тунис, легална француска влада је преко свог легалног претставника у Тунису поверила заштиту Туниса осовинским властима. Туниски беј се лојално понашао према тим властима. Зато су га сада инвазионе власти ухапсиле и послале на принудан боравак негде на Мадагаскар. Не говорећи о томе да ни амерички, ни енглески властодршици, нити издајнички француски генерали, немају права да смењују туниског беја, не говорећи већ о отвореном гажењу међународног права, треба констатовати да је тај преврат извршен без сагласности туниског становништва, а зато је изазвоа велико горчење у арабљанској свету. Тиме је опет поштрена антибританска акција на једном од многобројних унутрашњих фроната коалиције, арабљанској.

Антибританска акција дошла је ових дана до ефектног изражаја и у британском доминиону Јужноафричкој Унији, где је вођа опозиције др Малан изјавио у вези претстојећих парламентских избора: „За Јужну Африку је боље да Немачка добије рат, јер у случају евентуалне победе Енглеске, Америке и Совјетске Уније комунизам ће разорити све шта је спето и драго за хришћанске нације и за белу расу у Африци“.

Овај вођа афричких националиста отворено каже: „Ако ми дођемо до кримала, наша ће политика бити у томе да престанемо са активним учешћем у рату, да ограничимо учешће наших трупа на одбрану у нашим сопственим границама или у крајњем случају у границама јужног дела Африке“.

Јужноафрички унутрашњи фронт, индуски, египатски, североириски — свуда Британија и мајли великих тешкоћа. Њена пропаганда увек шири вести, лажне и фантастичне о стању у окруженим областима Европе, али тачне и проверене вести о стању у областима које су окупирани Енглези и Американци

вабланки решили да прво напад

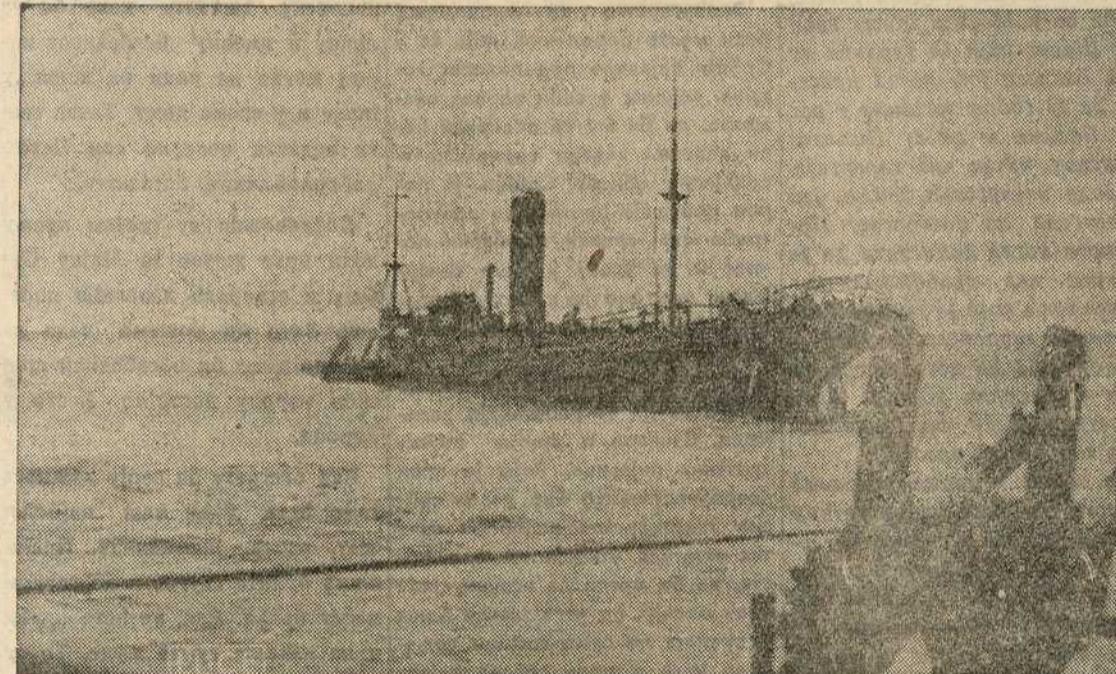
и следије грађанина — да се бори за свој спас све док извођује тај спас.

И у другом крају светске ратне позорнице има манифестија дубоке слоге. Јоргес Варгас претседник управне егзекутивне комисије на Филипинима, даје изјаву у којој каже да Филипински народ искрено сарађује и сарађиваће са Јапаном. Исти став је заузео и бурмански народ. Кина и Манџукуо манифестија су скоро своју вољу да уложе све напоре за победу идеје стварања великог блока Источне Азије.

Стварају се блокови од отсудног значаја. Ових дана је у Вилхелмштрасе било постављено питање да ли су приликом састанака одржаних у последње време узимани у претрес проблеми Југословије Европе. То јест проблеми који постоје између појединих источноевропских земаља. Као што је јавно Трансконтинент Прес, поводом тога изјављено је да се ништа није променило у ранијем гледишту свих влада које долазе у питање, а наиме, да се сви ови проблеми морају оставити за доносије, а све снаге ставити у службу заједничког вођења рата.

Народи Југословије, као и народи целе Европе, стављају све своје снаге у службу победе.

МЕС.

Резултат акције једне осовинске подморнице: потопљен британски теретни брод

(Foto: B. B. A.)

Мартинију: два ривала остају ривали иако се зову савезници.

И још један детаљ француског питања: од дана капитулације Француске посаде француске ескадре у Александрији не пристају ни да стану на страну Енглеза, ни да им препусте своје ратне бродове. Сада је командант британског флоте у источном делу Средоземног мора забранио испоруку пошиљки са животним хамирницама за француске морнаре. То је у енглеском духу: придобити „пријатеље“ глађу.

У вези француског питања стоји једна чињеница која је сада јако узвијула арабљански свет. Туниски беј је 1881 године закључио са Француском уговор о заштити и био је увек лојалан према Француској. Када су не-

дају слику огорченог отпора многих племена и многих народа. У Ираку, Ирану, Сирији, Египту, у Северној Африци има немира, буне се црнци у афричким колонијама: тешка је британска и америчка чизма која гази мале народе.

Та чизма гази безобзирно. Ево једне мале илустрације како се немоћне државе морају покоравати британскоамеричким захтевима: јужноамеричка држава Чиле прекинула је дипломатске односе са Мађарском. Чилеанци осим неколико хиљада школованих људи нису никад ни чули о Мађарској.

Тројни пакт је организам слоге. Чињеница да су Јапанци одмах активирали своју стратегију чим су Британскоамериканци у Каџарску, од претседника до по-

војила од Тројног пакта. Пријесак бомбама и притисак радиовестима. Али се Италија није дала ни уплашити, ни преварити. Италијански народ стоји чврсто уз свог Краља и Дучеа и пун је решености да се бори до коначне победе. Огромне манифестије оданости Дучеу, а највише примерно држање становништва у бомбардованим градовима, доказује да рат нерава против Италије нема успеха.

Исту констатацију треба да учинимо и у погледу Финске. Било је свакојаких верзија и пропицања са непријатељске стране, али говор финског министра претседника Линкомуеса не оставља ни најмање сумње у то да је Финска решена — цела Финска, од претседника до по-

главни уредник одговор за садржину листа: Велибор Јонић.

ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.

РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА: Теразије 5 месец. I степенаште (Палата Извозне банке).

ШТАМПАРИЈА „ЛУЧ“, Краљице Наталије 100.

Тромесечна прегледа 36 дни. шаље се преко „Пресе“, а д. Владковићева 18.

СРПСКИ НАРОД

Положај нашег села

Српски народ је претежно сељачки народ. Ову чињеницу виља имати стално пред очима када се процењују одлике његовог карактера. Као сваки сељачки народ и српски народ је везан за своју груду. Српски сељак гледа у земљу коју обрађује свога хришћана. Отуда у њему жеља да на тој земљи буде не радник — работник, већ власник. Отуда му ње никад није доволно.

У овој чињеници такође треба гледати и један од узроха зашто комунизам на српском селу није могао ухватити дубљег корена. Комунизму су прилагили сеоски пролетери, бескућници и нерадници, док је огромна већина остала домаћински расположена и као таква противна колективизацији, противна револуционарном хаосу и рушењу. Није то случајност што се српско село прво одазвало позиву генерала Недића за редом, миrom и радом.

Српски сељак је као и сваки сељак конзервативан. Он чува обичаје наслеђене од предака, верује у Бога, радан је и озбиљан. У њему постоји склоност ка патриархалности, у којој млађи слуша старијега и свакоме се зна његово место. Навикнут да у зноју лица свога једе хлеб свој, српски сељак је реалиста, који јасно разликује стварност од пустих жеља и маште. Најбољиоказ за ово јесте чињеница да је он већ прошли, а нарочито ове године, сваку стопу расположиве земље обрадио иако често под најтежим околностима.

Варошанин може бити и авантурист, сељак никада! Зна он да мора запети и ради, и да печене шеве не падају са неба. Зато је њега про паганда Лондона и Москве најмање захватила. Зато српски сељак данас, крај свих примамљивих обећања ове пропаганде, има само једну једину жељу: да га сви тобожњи спасиоци и лажни учређитељи оставе на миру.

Српско село данас живи и ради под врло тешким условима и околностима. У граду је живот грађана далеко заштићенији, док је на селу, где су куће често прилично удаљене једна од друге, дољно да упадне једна наоружана тројка бандита и да направи прави покор. Отуда толиких жртава међу општинским часничима, који стојији и херојски до краја врше своју дужност.

Село страда још и стога што је индивидуалистично и ненавикнуто на организовану заједницу. Некада, док су постојале патриархалне задруге, смишо за заједницу био је далеко јачи. Онда је и поникла реч: „јаче село од сватова“. Ову реч и данишње наше село мора да прихвати и приведе ју дело, ако жели да се одбрани од нежељених и незваних шумских гостију.

У овом смислу морају га упућивати сви његови прави пријатељи и сви прави српски родољуби. Сваки онaj ко му другојачије саветује јесте његов непријатељ, јер је виновник његовог страдања. Пред овом чињеницом морали би застати они лакоумни варошки елементи, који сакривени иза својих бусија хушкају село на неред и саботажу, највијујући тиме само невољу и несрећу на њега, а преко њега и на цело српско народ.

ВЕЛИБОР ЈОНИЋ

Задругарство спасава српски народ

(Наставак са прве стране)

Генерал Недић у намери да испуни дату реч српским сељачима да ће нова српска држава на заједницу бити сељачка задружна држава, у којој ће сељаци водити прву реч, да не би као до сада пропадала, док су је водили политичари и господи, пошао је путем добрих метода у остваривању ове своје намере.

Пошто су стручњаци и други поузати фактори свестрано проучили ово питање и пошто су утврђене етапе, по којима ће се спроводити у дело ова замисао, приступило се претходним мерама, пре него се пређе на главни посао. Претседник владе, генерал М. Недић именовао је ново војство у српском задругарству, које ће, далеко и ван сваке политике, руковођено само високом задружном свешћу, поштењем и стручношћу, моћи да да пун зајмак задругарству већ сада, премајући га за велику улогу у изграђивању новог српског економско-социјалног поретка.

Зато се у новом војству налазе апостоли и пионире српског задругарства, заједно са њеним оснивачем честитом старином Михајлом Аврамовићем, који је имао толико заслуга за његово увођење код српског народа. Њега је затим несрћна политика удалила од задругарства, док га није потпуно разочарала. Зајећен на њене подлости, он је напустио политички и јавни живот, бавећи се теориским проучавањем задружног система.

Али када Мајка Србија позива све своје синове без обзира на године да јој сви помогну у послу спасавања српског народа и обновљања његовог живота на здравим и солидним основама, Михајло Аврамовић, велики српски родољуб и велики задругар, примио се задатка да своју задругарску веру, своје искуство и своје знање стави у службу националне обнове. Његова животна мисао — задругарство које спасава српски народ — постаје данас идеал целог српског народа и камен темељац, на коме се зида Нова Србија. Од великог значаја је што на чело новог српског задругарства долази поново први и највећи српски задругар, кога су на жалост годинама политика и махијације котерија држали по страни задругарства. Генерал Недић, исправљајући ову неправду и одајући заслужно признање основачу српског задругарства, доводи на чело Михајла Аврамовића и доприноси много да оно успе у својој новој мисији.

Исто тако у војству српског задругарства налази се већи број стarih задругара, тако да ће стечено искуство у задругарској

практици бити у пуној мери искоришћено. Једни су се истакли на челу Савеза, други су познати као пожртвовани задружни организатори на терену. Сви ће они бити од користи задругарству у извођењу нове велике улоге, која му је додељена.

Поред њих налазе се и одлични познаваоци економских и пољопривредних питања, који ће допринети да своје стране да се задругарство укопча у националну економију и да заузме место, које треба да му припадне у прикупљању економских добара и у њиховој расподели. Генерал Недић овако именујући ново војство српског задругарства по мерилима задружне свести, поштења и стручности обезбедио је добрым делом успех у овом великом националном послу.

«С.—Н.»

НОВО ВОЈСТВО У СРПСКОМ ЗАДРУГАРСТВУ

Претседник Српске владе генерал М. Недић именовао је ново војство Главног задружног савеза и Главног савеза српских земљорадничких задруга у следећем саставу:

За претседника Управног одбора Главног задружног савеза у Београду г. Михаила Аврамовића, управника Г.С.С.З. у пензији из Београда.

За чланове Управног одбора Главног задружног савеза у Београду г.г.

1) др. Танасија Митровића, редовног професора Пољопривредног факултета из Београда;

2) Андру Станића, министра у пензији из Београда;

3) др. Чедомира Марјановића, касационог судију из Београда;

4) др. Мирка Косића, вице гувернера Српске народне банке из Београда;

5) др. Стевана Иванића, државног саветника из Београда;

6) Васу Мучибабића, претседника Привредног одбора Србозара из Београда;

7) др. Тихомира Ђорђевића, професора Универзитета у пензији из Београда;

8) Животу Лазаревића, претседника савеза занатских задруга из Београда;

9) Милоша Штиблера, бившег претседника Савеза набављачких задруга државних службеника из Београда;

10) др. Теофана Ристића, доцента Универзитета из Београда;

11) инж. Николу Станковића, генералног директора „Вистада“ из Београда;

12) др. Александра Јевремовића, директора Призада из Београда;

13) Косту Костића, претседника Савеза производаџачких задруга из Београда;

14) др. Павла Вукасовића, биолога Централног хигијенског завода из Београда;

15) др. Михајла Градојевића, декана Пољопривредног факултета из Београда;

16) Брану Ивановића, помоћника министра саобраћаја из Београда;

17) проту Милутину Настасовића, из Сипића, Срез крагујевачки;

18) Михаила Стојића, претседника Венчачке виноградарске задруге с. Бања, Срез опленачки;

19) Живојина Филиповића, претседника савеза пољопривредних комора Недељица, Срез јадрански;

20) Стевана Стевановића, земљорадника из Здравчића, Ужица Пожеге;

21) Стојана Боровића, земљорадника из Шопића, Срез колубарски;

22) Јеремију Јеремића, земљорадника из Ландола, Срез подунавски;

23) Момчила Чедића, земљорадника из Жаркова, Срез врачарски;

24) Богољуба Богићевића, земљорадника из Кнића, Срез гружански;

јорад. из Кнића, Срез гружански;

25) инж. агр. Милана Дуњића, из Стопање, Срез трстенички;

26) Велимира Дамјановића, земљорадника из Крупња, Срез рађерски;

27) Живорада Миљића, земљорадника из Јабуџе, Срез колубарски;

28) Ђорђа Жикића, учитеља из Вратарнице, Срез зајечарски;

29) Радисава Трајковића, земљорадника из Жагубице, Срез хомољски;

30) Станоја Младеновића, земљорадника из Бивоља, Срез крушевачки;

31) Добривоја Лукића, земљорадника из Дудовице, Срез колубарски;

32) Живорада Ђукнића, учитеља из Белановице, Срез качерски;

За претседника Надзорног одбора Главног задружног савеза у Београду, г. Стеву Димитријевића, проту, професора Универзитета из Београда.

За чланове Надзорног одбора Главног задружног савеза у Београду:

1) Алексу Тодоровића, свештеника из Београда;

2) Светозара Спанаћевића, помоћника министра народне привреде из Београда;

3) инж. Михаила Стевановића, управника Хемијске централе из Београда;

4) Ивану Протића, учитеља из Београда;

5) Триву Крстоношића, управника савеза земљорадничких задруга из Великог Бечкерека;

6) Марку Срдановића, земљорадника из Причиновића, Срез мачвански;

7) инж. Аћима Банковића, секретара Српског пољопривредног друштва из Београда;

8) Милана Крстовића, земљорадника из Клатичева, Срез таковски;

9) За претседника Управног одбора Главног савеза српских земљорадничких савеза у Београду г. др. Танасија Митровића, редовног професора Пољопривредног факултета из Београда;

За чланове Управног одбора Савеза српских земљорадничких задруга у Београду г.г.:

1) инж. агр. Вукашина Тоскића, професора Пољопривредног факултета из Београда;

2) др. Стевана Иванића, претседника савеза здравствених задруга из Београда;

3) Миливоја Николића, управника Главног савеза српских земљорадничких задруга у пензији из Београда;

4) Раду Павловића, учитеља из Београда;

5) др. Тихомира Ђорђевића, професора Универзитета у пензији из Београда;

6) Ивана Матовића, директора Учитељске школе из Београда;

7) др. Павла Вукасовића, биолога Централног хигијенског завода из Београда;

8) Божу Милића, земљорадника из Ракинца, Срез моравски;

Заменике члановима Управног и Надзорног одбора како Главног задружног савеза тако и Главног савеза српских земљорадничких задруга у Београду накнадно ћу именовати.

Београд, 18 маја 1943. р.

ЗАДРУГАРСТВО КАО ТЕМЕЉ НОВЕ ДРЖАВЕ

Под утицајем индустријализације све много бројнија радничка класа почела се срвставати у синдикате у нади да ће тако организована сназа капитала моћи супротставити снагу свога броја и на тај начин заштитити своје привредне и социјалне интересе. Тако су исто и други друштвени редови, сељаци, занатлије и мали трговци, дакле сви они који нису били пролетери већ поседници, али чијем је малом поседу велики капитал претио да га прогута и пролетаризује, да би задржали, заштитили и побправили своје поседе, и социјалне положаје, почели стварати задруге, трудећи се да удружујући своје мале поседе створе довољно јаке организације и капитале способне да се боре против превласти капитала. Иако су у скоро свима демократским режимима све владе „благонаклоно“ и крупним речима „штитиле“ и синдикализам и задругарство, уствари, нити је синдикализам успео да реши отворене проблеме, нити је задругарство могло да се ефикасно супротстави великим капиталу.

И синдикализам и задругарство имали су структуралних недостатака тако да су их лако зараживале болести тадашњег друштва: политичанерство, неограђена амбициозност вођа, корумпираност итд. Иако су и синдикализам и задругарство одмах у почетку били проглашени за слободне и надстранице, они су у ствари постали робови политичких прилика и подстраначких.

Задругарство је у току времена примало најразноврсније тенденције. Негде се једва одржало захваљујући једино издашној помоћи државе; негде је цвело, а на другим странама опет добијало је чисто капиталистички карактер. Саме задруге често су се претварале у акционарска предузећа или у банке. Большевици су опет задругарство искористили у своје срвре: „Селско-сојуз“, „Семеновосдојуз“, итд. имали су не само задатак да скupljuju производе, већ и да снабдевају семеном, тракторима, машинама итд. Задругарство је дакле имало ту способност да се прилагођава разним приликама у појединачним земљама, па и различним режимима.

Прва задруга у Србији створена је у селу Вранову, Округ смедеревски, 1894. год. (Село Враново било је извесно време у једној општини са селом Радинцем, имало истог свештеника, неко време чак и једног учитеља, и пошто сам ја до завршетка четири разреда гимназије живео у селу Радинцу, то су ми још у памети остали први утици тадање задруге. Сељак је у то доба био презадужен, имања су у тим селима ишла сваки час на добош. Главна нада сељака је била да ће се тако спаси добош. Нада се, колико се сећам, није испунила). Године 1898. донесен је први закон о задругарству који је дуго времена важио као најбољи задругарски закон. До 1914. год. створено је у Србији свега 1515 задруга, од којих је остало 787 у животу, док су се друге угасиле. У преткумановској Србији задругарство је уживало лепу

глед и у њему су напредне генерације виделе велику наду.

Напредак задругарства у Југославији, а нарочито у Србији кочило је партизанство. Постојеће странке гледале су да преко задругарства задрже или повећају своје позиције у народу. Други су опет преко задруга желели да се пласирају у народу; неки су покушавали да помоћу задругарства створе нове земљорадничке странке.

СИНДИКАЛИЗАМ И ЗАДРУГЕ У НОВИМ ПОКРЕТИМА

Синдикализам као слободна организација радништва, и задругарство као слободна организација претежно малих поседника не могу се међутим узети као чисто класне установе, нити рећи да се синдикализам бавио чисто социјалним проблемима, а да се задругарство бавило увек чисто привредним проблемима. Поред радничких синдиката јављају се други професионални синдикати разних других друштвених редова, па и поседника. Синдикати штите и чисто економске интересе радништва. Задругарство се јавља и у радничким редовима. Најзад, задругарство се почиње бавити и решавањем разних социјалних проблема.

Није нимало необично што је то тако. „Привредна и социјална политика су једна заједница“, вели Ф. Зелдте, министар рада Рајха. „Погрешно би било рећи да су оне идентичне, јер поља њихових задатака не поклапају се потпуно. У привредној политики ми не гледамо данас само тежње појединца да успеју да у своју корист продуцирају еспап и измењају га. Привреда за нас обухвата све оног што је човеку нужно да би подмирио све своје потребе за самоодржавање као и друге потребе, иако би човек могао водити један културан живот... Цветање културе, међутим, не видимо ми у надживљавању само најјачих, већ у благостању целог народа... Социјална политика обухвата све оне мере које служе за одржавање здравих, моралних и привредних снага народног живота.“

При таквој повезаности између социјалне и привредне политике у данашњем друштвеној стадијуму развоја најприродније би било кад би се послови објединили у једној личности; то је опет немогуће због њихове обимности. Зато се у националсоцијалистичкој држави сви најважнији потези спроводе у сарадњи и споразуму дотичних министарстава.

Интересантно је зато видети

како су у Италији и у Немачкој фашизам и националсоцијализам поступили са синдикализмом и задругарством. У Италији је Мусолини у својем фашизму од синдикализма, разблудног сина либералне демократије, створио од инструмента класне борбе инструмент за координирање и хармонизирање класних супротности у циљу јачања националне целине и државе. Поред синдиката фашизам је створио корпорације које имају карактер државних организација и у њима су спојени сви произвођачи једне врсте, заједно као на темељу могла израдити нова задружна држава, морало

да се за ту нову намену потпуно изнова оспособити.

Задругарство које је за 49 година свога битисања у животу Србије и бивше Југославије, имало истину лепих успеха, али које и поред свих помоћи и повластица од државе није могло да заузме никакву одлучујућу нити препородитељску улогу, тајко бивше задругарство, мислим да је то јасно без даље дискусије, не би било у стању да одигра ни нову намењену улогу. Исто тако људи који су тапкали у месту годинама и водили своју политику нису смели бити остављени да и даље то раде. Први је одлучни потез да се потражи и поставе нови људи. Привредно подизање Србије то је предуслов за наше дизање из катастрофе, за спас српског народа. Ако ми сами не умемо да се привредно подигнемо, други ће умети, јер ниједна стопа у Европи не сме остати запарложена. У питању је дакле нешто много више него застарела схватања и форма.

Задругарство је изабрани инструмент за наш спас и ми морамо тај инструмент зато и оспособити.

Али не треба заборавити, и то на прво место, да се задругарство мора ослободити политичанерства. Сви људи тим заражени морају се уклонити са свих водећих места одозго до доле. Рођаштво, синекуре, протекције, севап и инат, све то треба избрисати једном за навек.

Истицана је већ толико пута супротност интереса задругарства и трговине. Наше вароши у унутрашњости углавном живе од посредништва. Баш зато што ми немамо развијену индустрiju, не сме се сувише олако прелазити преко тога питања, јер правилно је само оно решење које води рачуна о свима последицама.

Најзад, питање социјалних проблема нашег сељаштва, мора се такође истаћи у први план. Задругарство има углавном привредни карактер. Оно може имати и социјалне намене. Хоће ли се наша сељачка социјална политика водити преко задругарства или ће се стварати посебна организација, или ће се делокруг рада Српске заједнице рада проширити на задругарство? Али који је последњим приликома још појачан, и на то би требало мислити, а не само о њему претпостављали народне учитеље и народне васпитаче, који никада нису запостављали народне интересе.

На завршетку свога предавања професор Марчић апелује да се потпуно вратимо духу наше националне традиције која је наш народ очувала кроз веће.

„Препородимо се у духу наше традиције, одгајајмо у томе духу наше синове и кћери да би били достојни предака својих“, завршио је овим речима своје предавање професор Марчић.

Затим, јас који је код нас постојао одувек између села и града, сељаштва и интелигенције, и који је последњим приликома још појачан, и на то би требало мислити, а не само о њему претпостављали народне учитеље и народне васпитаче, који никада нису запостављали народне интересе.

Драган Ковачевић

Дух наше народне традиције

У недељу је у Ваљеву одржао веома успело предавање истакнути национални радник Б. Марчић, директор гимназије у пензији. Тема предавања била је: Дух наше народне традиције.

Предавач је врло живим и документованим излагањем наглашио да је српско село непресушни извор наше духовне обнове и нашег моралног уздизања. Српско село је кроз векове одгајивало народне песме, приповеде као и народне филозофе, народне уметнике, лекаре и организаторе, који су цео свој рад заснивали на духовним вредностима Српства.

Професор Марчић у своме предавању нарочито је нагласио да је патријархални сељачки дом извор целокупне наше културе. Предавач је даље подвукao да је сељаштво не само привредна грана, већ да је она и расни политички појам. Зато враћање нашим патријархалним особинама није само развој пољопривреде, већ изграђивање наше нације.

У даљем току свога излагања, предавач указује на то да ми данас морамо поправити раније учињене грешке и морамо бити свесни тога, да је село и највеће остало носилац најздравије народне духовне традиције и да као такво оно мора послужити као темељ изградњи нове Србије. Српско село одгајило је најбоље домаћине који су доцније у правом смислу речи претстављали народне учитеље и народне васпитаче, који никада нису запостављали народне интересе.

На завршетку свога предавања професор Марчић апелује да се потпуно вратимо духу наше националне традиције која је наш народ очувала кроз веће.

„Препородимо се у духу наше традиције, одгајајмо у томе духу наше синове и кћери да би били достојни предака својих“, завршио је овим речима своје предавање професор Марчић.

Затим, јас који је код нас постојао одувек између села и града, сељаштва и интелигенције, и који је последњим приликома још појачан, и на то би требало мислити, а не само о њему претпостављали народне учитеље и народне васпитаче, који никада нису запостављали народне интересе.

Драган Ковачевић

ЗАГРОБНИ ГЛАС

Вера у садашње време

Писмо које пред нама лежи упућено је госпођи Марији Михнијевић. Оно лежи заједно са другим документима, као што су дневници, календари, легитимације и други документи који су нађени код убијених у Катинској шуми.

То је једно писмо које није никада стигло, али једно писмо које је дуго времена писано, и које више говори него ли туга и бол једног заробљеника. Оно скрива у себи сазнање о горкој судбини. Већ у првим редовима овог писма стоји: „Ја знам да ћу умрети, али никад нисам ни помишљао да ћу бити заробљен у овој земљи“.

Муж Марије Михнијевић који је писао ово писмо — био је пољски официр.

Писмо је писано првог јануара 1940. у заробљеничком логору у Козјелску. Оно је у ствари било прво писмо, које је Михнијевић хтео да упути својој кући, али уједно и последње. У пркос томе што је званична преписка била дозвољена, родбина овог „изгубљеног“ пољског официра није никако добијала поште од њега. Писац овог писма, које је нађено у ћињелу једне катинске жртве, која је као и други убијена метком у потиљак, хтео је да осигура пријем овог писма.

Он је ово писмо поверио своме другу, и то једноме од оних који су „пуштени кућама“. Али пут овог пољског официра, по имену Вестерског, код кога је нађено то писмо, није водио кући него за Катин, где је у масовној гробници ГПУ-а нашао смрт.

Из забележака у дневницима и календарима многих жртава, види се, да је често спомињана реч „транспорт у домовину“, и да је често полазио такав транспорт срећних. Ова заоставшина пуна ужаса указује јасно, куда су водили и где су се завршавали такви транспорти.

На станицама код Гмиzdave чекају је „црни гавран“, камион ГПУ-а, а у шуми код Катина одјекивали су пуцњи јеврејских целеата.

Са таквим транспортом пошао је једног дана и поручник Вестерски за Козјелск, највећи заробљенички логор у области Смоленска, и понео са собом и писмо свога друга Михнијевића, писмо, које нам приказује одбројене часове пољских бораца.

То писмо гласи: „Непријатељ нас је победио. Повлачили смо се и бежали са фронта праћени кишом куршума...“ У овом писму описује бекство које је данима трајало, као и трагање за изгубљеном јединицом. Прелази се Висла и продужује бекство у правцу Истока. Све до Ковела.

А тада долазе Совјети:

„Стигло је наређење за предају. То се одиграло између Ковела и Владимир-Волинскога. Од тога дана постали смо робови. Терали су нас хиљаду километара пред собом. Нас официра било је неколико хиљада“. А то су те хиљаде официра, који сада у виду распадајућих лешева почивају у крвавој Катинској шуми.

То је једно дугачко и потресно писмо, које је овај официр

упутио својој жени. Оно је испуњено љубављу према вођеној жени, и неумитном судбином која га је задесила.

„Зашто ме није погодио непријатељски метак, када сам био удаљен свега педесет метара од непријатељских митраљеза...“, тим речима указује на своју горку судбину, а речима „ко њима падне шака тај више не постоји“, износи безнадежност за бекство. „Често сам гледао смрти у очи, али никада нисам мислио да ћу овако бедно завршити“. Као да је предосећао ћакав му гроздан свршетак спремају Совјети.

Ови заробљени официри терани су хиљадама километара кроз Совјетску Унију. Пут је водио

преко Москве, преко Украјине, натраг за Козјелск. Још увек нису били начисто, где и како ће се на најпогоднији начин ослободити ових официра. Светска јавност није смела ништа да дозна о томе, Совјети су јављали о оснивању једне „пољске армије“, о ослобођавању официра, и чак шта више закључили споразум са пољском емигрантском владом у Лондону.

У ствари изабрао се унапред најцелисходнији начин за „ликвидирање“ ових жртава — куршумом у потиљак, као символу совјетског система

Мртви не могу да говоре, па ипак говоре. Свако писмо, сваки дневник говори, и цео свет слуша и зна на чему је.

Совјетско православље

По целом свету се раства по-сланица „московског митрополита“, у којој се тврди, да православна црква у Русији није изложена прогонима од стране совјетског режима.

Чудновато да се овај совјетски црквени „великодостојник“, тек сада показује на светлости дана, када је познато, да је последњи број званичног органа руског синода Церкове Вједомости, изашао пре пуних двадесет пет година, што уједно претставља и последњу публикацију московског патријарха.

То нас истовремено потсећа и на велики протест, упућен против совјетског режима на Светској црквеној конференцији ради верских прогона у Русији, одржаној у Штокхолму, чији су потписници највиђени претставници европске цркве, као и један енглески бискуп. У протесту се каже:

„Вестима о тешким верским прогонима у Русији, ми смо дубоко ганути. Немамо намере да се мешамо у унутрашњу политику совјетске државе, али наша служба Господу Богу и наша одговорност према савести, нагони да уложимо наш глас у знак протеста.“

Одмах по доласку борбеног чланца на власт, стављено је свештенство ван закона. Стари совјетски устав квалификује свештенство „као паразите који живе од рада других и који су највећи противници пролетерске идеологије“. Свештеници нису увршћени ни у какву групу или синдикат, тако да у почетку совјетске владавине нису имали никакве карте за животне намирнице, већ су били упућени на милостију окољине. Свештенство, које би напустило своје дотадашње позиве, морало је издржати стаж од пет година, да би стекло право на пријем у неко државно или пољударство предузеће.

Свештеници нису имали права да изнајмје собу или станове у државним или општинским зградама, док је лицима која су становала у истим кућама, забрањено да приме свештеника као стајара или потстанира. Пошто су запленом свих црквених имања, постали ранији становници свештеника државном имовином, то су свештеници и њихове породице, без милости бачени на улицу. У областима где је извршена

колективизација, и онако су сви свештеници исељени, и депортirани у северне или азијске делове Совјетске Уније. Свештенство је сматрано „стручњацима за опијање и савлађивање пролетеријата“, називано шпијунима, класним непријатељима, агентима фашизма, велеиздајницима итд. На дневном реду су била прогонства у Сибир и на страшна острва Леденог Мора, затварање у логоре за принудан рад и концентрационе логоре, претварање од стране политичке полиције (ГПУ), тамница и смртне казне, противправна стрељања, вешања и друга дела потпуне несавесности и самовоље. Заједно са свештеницима делили су исту судбину црквених певачи, појци, чланови црквених општина и сироти црквеница и звонари.

По новом уставу СССР, од 1936. године, сви радни чланови постају поданици Совјетске Уније. Израз „класног непријатеља“, у који су убрајани свештеници отпао је словом из устава. По речима Молотова на почетку треће деценије борбеног, ови „класни непријатељи“ или су уклоњени или су се прикључили комунистима, и претворили се у једноличне пролетере.

И стварно, у безбожничком часопису Безбожник, у броју од децембра 1938. дао је неки Струшков тачне податке о бројном стању учитеља, лекара и свештеника бивше Русије, упоређујући га са данашњим стањем у Совјетској Унији. Према овој статистици број свештеника свих вероисповести (заједно са католицима и католицизам) износио је у бившој Русији око 950.000. У совјетској статистици, свештенички сталеж није уопште заступљен, он је раван статистичкој нули.

Ми се питамо данас где су они нестали? Да ли је могуће да је дан целокупан сталеж, од завршетка октобарске револуције и грађанског рата — за 21 односно 18 година, са 950.000 чланова потпuno нестане?

Не може се ваљда тврдити, да су ових 950.000 људи за то време помрли природном смрћу.

У томе одговору улазимо у сву суштину „совјетског православља“.

„И као што не мараху да познаду Бога, зато их Бог предаде у покварен ум да чине што не ваља“. (Рим 1, 28).

Свакодневна вера у свима до-гајајима оспособљава нас за ве-ру у главни дагајај и веру у са-модрја вере — Бога. Главни дагајај је спасење и живот вечни, дакле излаз из свих искушења и свих опасности по же-воту. Вера у бољи живот поправља садржину и целог овог же-вота. Дакле није вера покравање прошlostи, него је вера сазнање за живот у Богу. Није ве-ра необавезна као светске науке, које и не могу да поставе морални циљ, нити га постављају. Вера је труд свим силама да се постигну врлине, да се човек уз-дигне изнад незнанја о себи и своме положају у свету.

Христос је собом донео целу веру. Он исцељује човека од његових самомисли и даје му подјел да прихвати један живот, за који је он принео целу и потпуну жртву Богу. Тај виши живот сазнаје се вером. Овај свет треба трпети, а бољи свет треба осећати. Овај све одузима, онај све даје. Овај опомиње очевидно, онај привлачи тајно.

Без вере је тешко пролазити кроз тешке дагајаје. Један по-ветарац смео је апостола Петра у презирању опасности и он је почeo да прихвати један живот, за који је он принео целу и потпуну жртву Богу. Сад је време тешко и оно нас упућује на дубоко веровање.

Србин православац

—Ж—

Надирање америчког великог капитала у Енглеску

Штокхолм. — Банкарска фирма Морган, Гренфил енд Ко. у Лондону, филијала Ц. П. Морган, Њујорк, преузеће према извештајима шведских новина лондонску кућу Кал енд Ко., која има акционарску главницу од 8,5. мил. фунт. стерлинга и која се увеко бави финансирањем индустрије. Кал енд Ко. одржа-ва нарочите везе са британским концерном вештачке свиле Надирање америчког великог капитала у Енглеску

ако у њој нема оно што одма-
и често човек треба. Главобоља,
назеб, реума наилазе великом
сасвим неочекивано.

ASPIRIN
у сваку кућу!

Ora. ser. C. br. 850 od 21-1-1943

Недеља дана на ратиштима

Буриданов магарац

Позната је прича о Буридановом магарцу, који је цркав јер се није могао одлучити које сено да једе — оно с лева или с десне. У магарчевој ситуацији налази се сада Рузвелтова стратегија. Черчил тражи да Америка помаже рат Британије у европској зони и даје писмене гаранције и супергаранције да ће Британија по завршетку рата у Европи помоћи Американцима да победе Јапан. С друге стране, амерички народ може нешто да захтева у демократској земљи да Сједињене Америчке Државе ратују на Пацифику, како би свршили са непријатељем који стварно угрожава америчке интересе, док Европа са својим новим идејама само гољица демократску осетљивост.

Рузвелт је прво пристао на помагање Черчилу, али је увидео да је афрички поход био исувише тежак проблем за америчку војску. Док енглески листови, као што је на пример *Опсервер*, са похвалном искреношћу признаје да је у Африци изгубљено 6 драгоценних месеци због јаке осовинске одбране и слабог британскоамеричког нападног полета, у америчким часописима чује се много оштрија критика.

Познати војни стручњак Њујорк Таймса, Х. М. Болдуин, који се ових дана вратио у Њујорк из Африке, пише: „Ми смо у неком смислу најгори непријатељ самих себе, као што је то доказао туниски поход. Американци, као народ и као војска, требају много више дисциплине и издржљивости да би могли да истрају у рату“. Болдуин цитира извештаје виших официра, из којих се види да америчка војска не може да се такмичи са немачком, јер је она показала веома слабе војне способности.

Исто јављају официри и о ваздушним снагама. Због тога губици америчке оружане снаге на афричком ратишту су били аномално тешки. Амерички новинар открива једну значајну тајну америчког ратног расположења, расположења америчког војника: „Они су са пола срца у борби“. Ова констатација говори веома много.

Да ли су „са пола срца“ зато што не разумеју разлог ратовања против Европе, или зато што уопште не разумеју смисао овога рата, то је важно. Али најважније је што немају воје да ратују у тој европској зони. Војници немају воје, а њихове сковоје захтевају од Рузвелта да се главна стратегиска пажња упери према Јапану. Познати амерички војни писац мајор Вилер-Николсон у часопису „Лук“ доказује да би напад на Европу био могућ само после врло дугих припрема. С друге стране, Јапан је приграбио 90% светске производње гуме, 90% пиринача, 70% цинка итд. Зато је паметније да Америка прво нападне Јапан.

Гласачка кутија као чинилац стратегије

Рузвелт није слободан у избору стратегиског правца, јер он не може тај правац брати пре ма захтевима и прописима стратегије. Пошто он хоће сада да по четврти пут буде изабран за претседника САД и пошто је здњега изборни успех већнији од државних интереса његове земље, то он мора да тражи сада такву стратегиску комбинацију која би му дала најбоље изборне пароле и неки спољни ефекти као помоћно средство у изборној агитацији. Европа је тврд орах, али није ни Јапан мек. Већ сама та чињеница да Јапанци на Пацифику поседују стотине острва, од којих је већ део претворен у носаче авиона, је симптоме расула.

она непокретне, али и непотопљиве, тражи велику обазривост у пројектовању операција против јапанске државе.

Главна тема разговора у Вашингтону, где је стигао Черчил без сумње је ревизија казабланских планова. Казабланка је значила пристанак Рузвелта на активно ратовање у Европи, а сада има изглед да америчка стратегија хоће да се преоријентише на Пацифик. Ту преоријентацију изазива не само одбранбена активност Европе, већ и симптоми појачања нападне активности Јапана.

Јапан неће да чека док се заврши рат у Европи и док Британскоамериканци, а можда уз то и Совјети, добију могућност да са свију страна навале на Јапан. Јапан је сада активан и он својим операцијама помаже Европу. Јапан тиме подупире европску тезу да је овај рат заједнички рат, јединствен рат, и обара Черчилову тезу да треба рат поделити у два рата: прво у Европи, а после у Азији.

У Вашингтону је дошло сада до важне конференције, на којој су узели учешћа врховни заповедник у Индији фелдмаршал Вавел, аустралиски претседник владе Еват, кинески министар спољних послова Сунг и његова сестра госпођа Чан Кај Шек. Изгледа да су на конференцију дошли заповедник американских трупа у Кини генерал Стилвел и командант америчког ваздухопловства у Кини генерал Шенол. Стигли су такође и претставници генерала Мек-Артура.

Поводом те конференције говори се у Вашингтону овако: „Ако је првобитно постојала намера да се из Северне Африке пређе у офанзиву на јужну обалу Европе, изгледа да војни вођи Британије и Америке не гледају сувише оптимистички на успех таквог подухвата. Уопште се очекује да се идућих месеци неће предузети већи покушај инвазије.“ Међутим, из чињенице да пактичко бојиште заузима истакнуто место у вашингтонским разговорима може се закључити да америчка војска не види могућност да у Европи побере дavorike и зато се пита да ли се на Пацифику може да пружи повољна шansa.

Јапан у офанзиви

Јапан је у току последњих дана извојевао три велике победе. Прво је коначно ликвидирао Вавелову авантуру у Бурми, унештио је његову војску која је пре 6 месеци почела офанзиву према Акиабу, а која је после неколико недеља офанзивних борби морала прећи у дефанзију. Јапанци су прешли реку Мавју и избили на обалу Бенгалског залива у непосредној близини границе Индије.

Добитак у терену и у градовима који могу да служе као база за даље операције, велики плен који је добијен у тим биткама и велика штета у људству и материјалу која је нанета Енглезима, — то су значајне добити те јапанске победе. Али најзначајније је да цела Индија види слабост британске оружане снаге која на отстојању од неколико километара од Индије три пораза од Јапанаца, који су проморали превалити 6.000 километара док су стигли до Акиабе.

Друга победа Јапанаца постигнута је у централној Кини. Борбе су се водиле јужно и западно од језера Тунг Тинг, тј. у области кроз коју пролази важна железница Кантон—Ханкаку—Пекинг. Овде је чунгкинска војска имала тешких губитака и што је најважније, под дејством тих губитака испољи-

ла ово расуло је било више него очигледно у трећој битци, у провинцији Шанси где су Јапанци заједно са трупама нанкиншке Кине извојевали велику победу, избацивши Чан Кај Шека из области огромних рудника угља. Овде је прешло на страну нанкиншке владе 70.000 чунгкинских војника на челу са главнокомандујућим групе армија чуvenим кинеским генералом Пант Пинг Хсуном. Ова армија већ учествује у даљим борбама али сада на страни нанкиншке националне владе.

Политички успех те владе је огроман. Она је доказала свеколиком кинеском народу да је заступник правих интереса кинеске државе и да Чан Кај Шек није ништа друго него слуга америчког плутократског империјализма. Кинески народ напушта Чан Кај Шека и зато ће без сумње имати великог успеха апел шефа нанкиншког генералштаба упућен преко радia Чан Кај Шековим војницима, у коме се чунгкиншка војска позива да обустави борбу која нема изгледа за успех, а која је злочин према кинеској нацији.

Злочин према човечанству

Три јапанске победе стоје у центру војних догађаја прошле недеље. Ништа значајно се није одиграло на другим ратиштима. На Истоку било је веома живе делатности немачких извиђачких трупа и немачког ваздухопловства према совјетским саобраћајним везама. На кубанском мостобрану Немци су у дводневној акцији потукили три совјетске дивизије и четири бригаде и заузели читав један систем борбених положаја југозападно од места Кримскаја.

Бољшевичке новине дискутују упитање где ће да буде немачка офанзива и сматрају да она неминовно престоји. Са немачке стране не дају никаквог знака какве су намењене Главног стања оружаних снага.

На другом ратишту, на Атланском, било је опет успешних акција немачких подморница, које се сада боре не само против јаких конвоја већ и против авијације.

Авијација је била веома активна у току последњих дана. Активност британскоамеричког ваздухопловства испољила се у зверским нападима изрочито на невојне објекте. Тешко је страдао француски град Бордо, крој и многа друга места у западним окупираним областима. Било је напада и на немачке градове. Али нарочито гнушање је изазвао напад на два велика насеља у Рурском базену: оштећења тих насеља проузроковано је по плаће од којих је страдало становништво.

Још одвратнију форму борбе против становништва измислили су Американци који, поред бомбардовања и митраљирања градова и села Јужне Италије, бацају у италијанска насеља хиљаде паклених машина у облику налив-пера, кутија за цигарете, дамских ташни, упаљача итд. Чак и у облику дечијих играчака. Ови примамљиви предмети експлодирају у рукама људи, жена и деце који их подигну. Тако се Американци боре против „војника“ у дечијим облакиштима и у домовима стараца и старица.

У рату се увек дешава да за време борбе страда и цивилно становништво. Кад артилерија гађа непријатељску комору у неком селу, она убија пренекад и становнике тог села. Кад авијација баци бомбе на град у коме се налази Врховна команда дотичне земље, све централне војне установе, као и војнe слајалишта, онда наравно страда и цивилно становништво.

Али, када се борба води изрочито против цивилног становништва и искључиво против цивилног становништва, онда је то злочин са којим се не може помирити савест човечанства.

Ни дивљаци у Африци нису равни Американцима у измишљавању сирових начина борбе против непријатељског народа. Ове паклене машине које сада бацају америчка авијација то је врхунац дивљаштва, подлости и злочиначког садизма.

Америка мора да буде кажњена за те злочине. Стотине авиона, већином четвромоторних, које обара осовинска противавионска заштита, није доволјна казна за злочинчију терористичких рат који воде Британскоамериканци. Британија већ сада доживљује и већу казну: немачка авијација појачала је своје акције против британске територије бирајући као објекте за своје бомбардовање места од највећег ратно-привредног значаја. Било је јаких напада и на Лондон где су се (како вели Рајтер) десице огромне експлозије које не личе на експлозије које су до сада проузроковале авионе бомбе.

Британскоамериканци су мислили да ће авијацијом сломити дух Европе. Али они тиме само стварају такву решеношт која ће довести до потпуне победе Осовине и Тројног пакта.

М. Војновић

ВЕТЕРИНАРСТВО У СЛУЖБИ ПОЉОПРИВРЕДЕ

У питањима хигијенског држања стоке, као и у питањима ветеринарства, знање наших широких слојева врло је оскудно, услед чега наша привреда мора да трпи знатне губитке. Увиђајући овај недостатак, Планска пољопривредна производња створила је могућност да ветеринари што чешће залазе у народ ради контролисања здравственог стања стоке, бесплатног прегледа оболелих грла, давања упутстава, њиховог лечења, као и обавештавања и поучавања сточара о чувању здравља и заштити стоке од разних болести. У том циљу ветеринарски референти урезовима редовно обилазе општине у свомрезу. Запажено је да су ветеринари приликом ових обиласка општина долазили често у положај да лече и таква оболења стоке, за кавка се раније врло ретко давала прилика.

Данас, када су ветеринарима створени услови за чешће обилажење села, омогућено је сељаку да се користи услугама ветеринара благовремено и без већих тешкоћа. На овај начин до-принеће се томе да ветеринарска служба буде што ближе народу, а сточару створиће се могућност да се упозна и користи разним тековинама савремене ветеринарске науке.

Шпанско-италијанска сарадња у хемијској индустрији

Јављају из Рима: Између Социјалд Иберика дел Нитрогено и друштва Монтекатини склопљен је споразум, који значи значајан напредак у италијанско-шпанској сарадњи у области индустрије. У Фелери, у Астурији, подићи ће се у сарадњи са предузећем Монтекатини велика фабрика за производњу синтетичког амонијака употребом металургског кокса. Осим тога уредиће се једна фабрика са дневном производњом од 130 т.

Ганђелерство америчких пилота

Амерички пилоти бацали су приликом терористичких напада на италијанске вароши, налив-пера и оловке напуњене експлозивом. Многобројна деца и пролазници, који су подизали ова налив-пера и оловке, приликом додира тешко су повређена. ГОРЕ: Слика нам показује бол једног петогодишњег дечака, који је додирнувши једно овакво експлозивно налив-пера тешко повређен. Из лица мајке овог детета види се све огорчење према варварству америчких пилота. ДЕСНО: Налив-пера и оловке са експлозивом, дар европској деци од „културних“ Американаца.

(Europäische Korespondenzen)

БЕОГРАД некад и сад

Први пупољци посули су зеленилом круне београдских дрвореда. Трешњево дреће у баштама ткало је нежне везове по грађу, над крововима. Провидно плавим небом лепршали су као чирке лаки облаци. Са тротоара допирао је весели жагор пролазника, ведри смех омладине.

Са балкона једне београдске куће њих двоје посматрали су да више већ прошле године — прича он. И морам признати да ме је жена натерала. Обрадили су да данас мора бити главна брига рад и корисни производи рада.

— Почели смо већ прошле године — прича он. И морам признати да ме је жена натерала. Обрадили су да данас мора бити главна брига рад и корисни производи рада.

— Ви, дакле, тврдите да вам

боље стоји »бубикопф«. А мени

се више свиђа »ролнак« са електричном.

— »Ролнак« иде боље на жоржетску хаљину. Али на пролетњи костим свакако »бубикопф«. Но, то није важно. Него, каквите ми хоћете ли сутра на жур код Лиле? Пронашла је један нови коктет; ужива у микстерским проналасцима...

Лили је, наравно, била једна наша обична Лела, или по крштеници Јелена. А он је одговорио:

— Ако буде брица, онда ћу доћи. Али, пролећте трке у недељу не смемо нипошто да пропустимо.

— Само дај Боже да не буде кишев!

— Тај разговор водио се између њих двоје београђана, на балкону једне београдске куће, лета господњег 1940.

ПОСЛЕ ТРИ ГОДИНЕ

А три године доцније, то је било прекјуче...

Први пупољци опет су посули зеленилом круне београдских дрвореда. А свет је измилео после дугих зимских месеци на свеж и млац пролећни ваздух.

Али, нису београдске улице та које пуне шетача. Они су изашли из града, размилели се по ближој и даљој периферији. Даме нису у жоржетским хаљинама, ни господа у новим светлим пролећним мантилима. Не воде у шетњу кученце на узици. Напротив натоварени су лопатама, мотика ма, ашовима, грабуљама. Даме су без шешира, глатко зачешљане кошће, у изношеним старим хаљинама, са ниским или дрвеним ципелама, без свилених чарапа. Господа су задигла ногавице на панталонама, да би слободније загазили у влажну земљу.

Циљ њихове шетње нису паркови и шумарци, већ некадашње ледине, које су сад црне и жуте од прекопане и подрљане земље. По тим прекопаним лединама свако тражи своју парцелу земљишта и чим до ње стигне засуше рукаве. Ступају у дејство лопате, грабуље, ашови и мотика, а земља влажна, плодна и благородна шире своја недра да би примила семе и обезбедила исхрану оним вредним рукама које је сада обраћају.

Десетина хектара земље око престонице, која је до недавно била ледина, сада се под рукама београђана претвара у плодне повртњаке, који ће убрзо озеленити, да би се затим украсили скромним или драгоценним цветовима грашка, пасуља, краставца, патлиџана и другог неукрасног, али тако корисног и потребног биља.

ПАР КОЈИ СЕ СНАШАО

И њих двоје, оно двоје са пролећног балкона, не налази се више на балкону у посматрању трешњевог цвећа, већ на својој парцели, у посматрању неба, и сложено уздишу у дуету:

— Само дај Боже да буде кишев!

То је један од оних данашњих београдских парова који су умели да се снађу. Ратни брак их је зближио у сасвим новом схватању живота, у разумевању садашњег времена, у сложном решавању задатака које ратно стање намеће, у заједничком заснивању боље будућности.

На њој нема више ни »бубикопф« ни »ролнак«, ни жоржетске хаљине ни пролећнег костима. Не

брину се више ни о Лилиним кок-да. Надамо се да ћемо тако до-

тилима ни о недељним тркама. Чекати и идућу зиму.

ОНИ КОЈИ СЕ НИСУ СНАШЛИ

Срећан пар! И камо среће да су сви такви. Нажалост има и оних који нису.

Пошто је мало оговарања особина свих жена од Еве на овамо, госпођа наставља:

— А видите, на пример, Лилије умела да се снађе.

— Да ли је то она иста Лилија, или Лела, или Јелена, која је била чувана као микстерка за коктеле?

— Да, Лилије умела да се снађе. Удала се за дипломату.

Хтела је да живи у страном венецуелском свету, да изиграва велику даму. Данас је он без службе.

Уместо да се лати замље, бави се беспосличењем. Она очајава што не може да приређује жураве и да меша коктеле. Напустила

да га је, јер вели да се удаља за дипломату, а пошто он сад није више дипломата, није јој ни потребан.

Живи тако да се цео комшилук сабљењава. Уместо отмених журева у њеној кући је са

столиште разних црноберзијанаца и сумњивих типова, људи сва-

су прелетали небом као свиласта научина гомилају се, постају мрки, заклањају сунце, небо се замрачује. Њих двоје посматрају небо.

— Само дај Боже да падне кишев!

— Зар се не плашите да покинете?

— Не мари ништа. Немам ни водену ондулацију, ни сомотски шешир, ни свилену хаљину. А усевима је пролетња киша тако потребна!

КОД СВОЈЕ КУЋЕ

— Али, додаје она са много женствености, немојте мислити да сам увек оваква. Имам још предратних хаљина и шешира које прекрајам и удешавам за излазак. А код куће, пошто обучем своје кимоно и папучице, метнем чај и мало шминке, тако да сам за мого мужа иста онаква као што сам била пре рата. Само су ми руке мало огрубиле од мотики, судова и штедњака. Али надам се да ми он то неће замерити...

— И буди убеђена да нећу отићи у посету код Лиле — додаје он весело и одушевљено, док прве капљице благотворне пролећне кише почину да попрскaju свеже прекопану земљу.

Тако исто стотине других срећних брачних парова, они који су умели да се снађу, излазе сваког дана после подне и празником по цео дан на своје парцеле у околини Београда, засућу такође ру-

ПОПИС ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА

Према наређењу Министра пољопривреде и исхране, најдаље до 25.0. м. има да се изврши тачан попис свих пољопривредних газдинстава, становништва, стоке и површина засејаних озимим и пролетњим усевима. У градским и варошким општинама пописаће се само она домаћинства која поседују пољопривредне површине засејане усевима или стоком.

Попис у сеоским општинама извршиће се обилажењем од куће до куће, а општине ће одредити као пописиваче чланове радног одбора реонских старшина, општинске одборнике и учитеље. Одбијање пријављивања, тражених података, као и прикривање стварних података сматраће се актом саботаже и повући ће најстрожије казне. Сеоске општине доставиће податке свом среском начелству најдаље до 26.0. м.

Попис оних градских и варошских домаћинстава која имају засејане површине или стоку обавиће се на начин како то саме општине одреде.

Реонски економи за време пописа имају стално обилазити своје општине, сарађивати са претседницима општина и давати упутства пописивачима. Исто тајс и срески пољопривредни референти морају бити стално на терену.

Сабирање приплодних грла

На основу Уредбе о дабирању приплодних грла, у јуну месецу имају се пописати по општинама сви пастуви, бикови, нерастови, овнови и јарчеви. Сва грла имају да се предведу пред одређену стручну комисију у месту и на дан када то одреди среско начелство. Стручна комисија одабира је она грла која су најподеснија за јавни приплод у датичном крају.

Ако неке општине немају до вољан број приплодњака, оне су дужне да у својим буџетима за ову годину предвиде по 30.000 динара за сваког бика и 8.000 динара за сваког нераста који су потребни за њену територију.

Министар пољопривреде и исхране наредио је инспекторима за пољопривреду и окружним пољопривредним референтима да одмах предузму све потребне мере како би се посао обавио на време и што правилније. Ако се ово одабирање буде спроведено како треба, а то у многом зависи од самих одгајивача стоке и општинских управа, може се очекивати да ће наше унапређење сточарства напредовати много брже него ли до сада.

У КОРАК СА ВРЕМЕНОМ

Београд мења своју физиономију и свој начин живота. Мора се ићи у корак са временом и текшом онима које време прегази. Рад је тај који ствара државе и народе, а нерад је тај који их упропашћава. Рад је извор живота, извор племенитих осећаја, извор поштовања самог себе и свога ближњега; нерад је извор неморала, извор пропадања породица и народа.

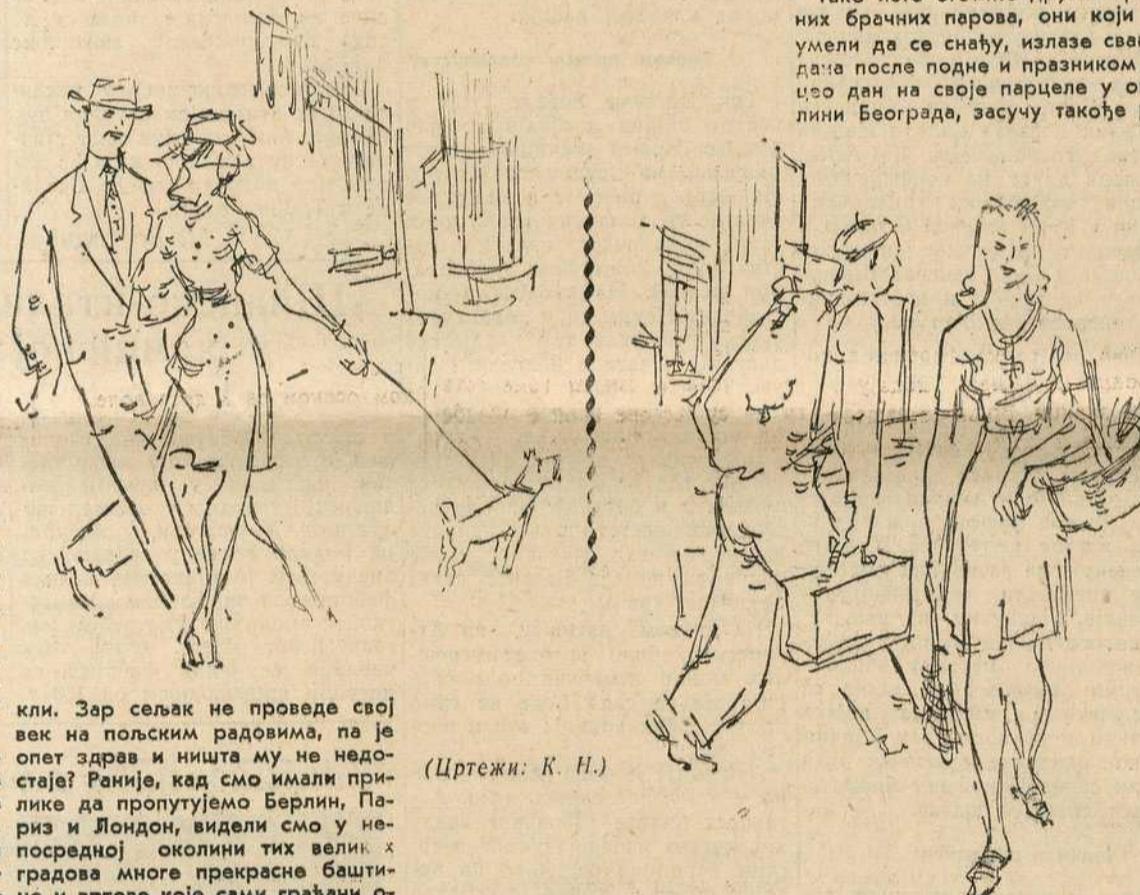
Не треба да се заварају они који на овај или онај непотештен или нечестан начин још увек долaze до лаких зарада. Неумитно време закуваће и на њихова врате и трајиће свој обранун. А камате за њихов садашњи нерад биће далеко веће од садашње зараде, јер их чека неизбежна суда садашњих и будућих генерација, као паразита који живе на рачун и на штету заједнице, каљајући тој заједници муком стечени добар глас и честити образ.

ЧАСОВИ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА

— Овај ваш говор, госпођо, може би да претставља тему неког поучно-моралистичког предавања.

— Можда је и то последица добrog утицаја — смеје се она весело. Јер, уместо редовног посећивања биоскопа, журева, јавних и приватних игранки, сада, у часовима слободног времена, најчешће на зиму, посећујем лепа и корисна предавања: на Коларчевом универзитету, у Немачком и Италијанском културном институту, где истовремено учим и усавршавам се у два језика. И позориште сада посећујем чешће. Штета само што се доста тешко долази до улазница.

Цео овај разговор води се уз рад, уместо уз коктеле. Грудев масне земље одвајују се под лопатом. Лаки бели облаци који

(Цртежи: К. Н.)

НА ИЗВОРИМА САВРЕМЕНЕ СРПСКЕ
ПРИРОДНОСНОСТИ

Славна 1847...

ОДИНЕ 1847, геније, у пуном блеску преобилности, трппут је походио српско племе.

1847 појавио се *Горски Вијенац*.

1847 појавиле су се *Песме Бранка Радичевића*.

1847 појавио се *Даничићев Рат за српски језик и правопис*.

Даничић је *Рат* написао у својој 22, Бранко *Песме* у 23, Његош *Горски Вијенац* у 34 години: мал' те не деца, а као кедри, ето, и гранато и коренито, и високо и дубоко, развили су пуну српску природносност.

Ретко је чије име с толико користи, с толико успеха везано за српски језик као име Ђуре Даничића.

Но не због тога што је рецимо зналачки написао српску граматику, српску синтаксу, облике, корене, основе — био највећи трудбеник на испитивању рођеног језика; нити пак због тога што је написао речник из књижевних старија српских, ил речник српског језика, ил што је стваралачки првео *Свето Писмо*, издао списе *Доментијана*, *Теодосија*, *Данила*, и у свима својим радовима „анализу, обраду, опис материјала вршио необично дубоко и поуздано.“

Ђуре Даничић је велики као пример српске научне свести.

Али какве...

Тај невероватно роботни лингвоид, као сат тачно успео је да оно сило море изразних првина, изразних сировина, среди, уреди, стваралачки укроти до такве савршене технике, да је већ сто година сва емоционална силина емпирије нашег језика тече његовим, Даничићевим, коритом, разливашући се, у осоју науке, у широку културу српског језикословља.

Пређени пут од митског логоса до роботног лингвоида — то је уствари дизање на степен науке природносности Ђуре Даничића.

Име пак Бранка Радичевића успешно је и корисно везано за српску лирику.

Но не због тога што је рецимо „смелашу свога духа, бујношћу своје природе, независношћу и оригиналношћу свога великог песничког талента, учинио онај одлучни корак од старе, школске, објективне, ченародне поезије, ка правој лирској, субјективној и националној поезији“ (*Скерлић*); ил што је и преко њега, као изразитог вуковца, „клиничка образовна уображеност уступила место романтичком одушевљењу за оно што је народно“ (*Геземан*); нити пак што је у „у књижевности произвео револуцију, те наша модерна поезија у ствари од њега проистиче.“ (*П. Поповић*).

Бранко Радичевић је велики као пример лиризације најобичнијих просторних осећања.

Тај невероватно јестаствочанствени стихоид, као сат тачно, сказаљком-две, успео је да с најмање померања свести, такорећи цифарски постави осећајну зору, осећајно подне, осећајни сутон нагонске усклјекталости, да с њима на секунде повеже просторне радости, просторне жалости људске, па да онда, као неким златним кључићем, тамну силину своје природносности стваралачки навије до необично ведрих откуцаја исконске распеваности емпирије:

Ал се небо осмихива,
Ал се река плави,
А рибарче у чун снива,
Јасно ко на јави.

Звук емпирије кад се крије, па простор опажен као песма, па читав нови звучни вид, дао је Бранко Радичевић, тај невероватно јестаствочанствени стихоид.

Па је онда дошло Ђегово Епопејство *Горски Вијенац*.

Но не због тога што је Ђегош пример „и интелектуалног песимизма и трансценденталног оптимизма“ (*Бр. Петровићевић*); ил што је „вера Ђеговеша вера у светlost, његов се морал састоји у љубави према светlostи, његова генијалност у светlosном ентузијазму“ (*Н. Велимировић*); нити пак због тога „што је он генијално завршење, лабудова песма умируће патријахалности“ (*Геземан*); нити пак што је Ђегош „имао више унутрашњег живота и духовне дубине но и један српски песник“ (*Скерлић*); ил што је достигао „врхунац класичне вредности — мудрост духа и скулpturu језика“ (*И. Секулић*).

Његош је просто велики као збир временских осећања.

Тај невероватно лиризовани космоид, с узрењима чак и на врховима расшестарених прстију, као сат тачно распложају јакозваним демографским секундама, чије се тик-так сабирало у снажно епопејско чуло. Епопејско чуло као наслеђе расно, епопејско чуло као мисионарски нагон, епопејско чуло као закон пражњења и пуњења са ћа животне магије:

„Нека буде што бити не може!“

Узрења такозване више стварности, ил време опажено као усуд, ил емпирије виши вид, горштачки је дао Ђегош, тај невероватно лиризовани космоид.

Године 1847, у пуном блеску преобилности, трппут је геније походио српско племе.

Године 1847, трппут се поново разбуктала искона српска природносност:

Научнички
Лиричарски
Мислилачки.

Али тако, да су та три, доцније технички дотеривана и одржавана пута, били извор и утока оног општег врела, што се од искони назива магијом српског села.

Култура

ПАНОНСКЕ ЛЕГЕНДЕ

БРАНКО РАДИЧЕВИЋ

Нашој си речи дао прва крила,
радости нашој прве срећне клике
и нашем болу прве црне крике,
снове је твоје задојила вила.

Пијанству младости кус и мирис лозе
дао си, столећа с тобом заграше,
и пасови прошли и будући сташе
плесати, ведри све до смртне грозе.

А тад падање лисја поста умирање
свемира, сећа свега што постоји,
и песма кола што се међ звездама губи

пређе у тихо космичко јецање —
док иза гроба жеђ живота стоји
вечна, и све што пролази страсно љуби.

СВ. СТЕФАНОВИЋ

ЊЕГОШ

(Архив „Српски народ“)

Св. Ђирило и Методије

У понедељак празноваћемо Св. Ђирила и Методија и са дубоком поштом сећаћемо се великих словенских учитеља, који су нам азбуку дали, који су нам среће књиге преводили, увели нас у хришћанство с велиkim обзирима на наш национални индивидуалитет.

Праве Христове слуге, прави апостоли, Св. Ђирило и Методије редак су пример несебичној рада и пожртвовања, заиста прави првосвештеници великих идеја: љубави, сминости, прегнућа, те с тога трајно остају у захвалном сећању српског народа.

Браћа рођена од племићке фамилије из Солуна. Методије од седмора браће беше најстарији. Старији брат проведе у Словенији 10 година као војвода, изучи словенски језик. Кад виде сујету света замонаши се, оде на гору Олимп. По рођењу Ђирила, родитељи његови поживеше у деветнаестој години. Као дете, Ђирило никако не хтеде прими млечко од дојиље, него само од своје мајке. Књига му необично ишла од руке. Нарочито је волео св. Григорија Богослова, много га изучавао. Кад не успе да добије себи за учитеља једног чувеног човека, који се беше повукao из јавног живота, Константин (у монаштву Ђирило), беше решио да дадне све своје наслеђе за доброг учитеља. Да би царевић Михаило имао пример за углед, одредише стараоци да учи заједно са Константином.

Мисионарска активност

После се из Цариграда повуче на Олимп код брата, где изучаваше словенски језик од монаха Словена.

У то време послаше Козаци писмо грчком цару Михаилу, да им пошаље једног ученог човека да надговари јевреје и Сарацене о вери, па су готови примити хришћанство. Цар им послал Сконстантина и Методија, у Херсон, код Севастопоља, где проведоше дosta времена, изучавајући језик. Константин преведе јеврејску граматику, и изучи јеврејски, да би могао бранити Козаке од јеврејске кризике.

Из Херсона кретоше браћа по народу. Кад су били код кагана (цара) на ручку, рече им он: „Ми верујемо у једног Бога, научени из старозаветних књига. Зашто ви верујете Бога у Тројици?“ Одговори Константин: „Да сте мало боље загледали у старозаветне књиге, нашли бы где пише: „Словом Господњим не беса се утврдише, и духом уста његових сва сила љикова“ (Псал. 32, 6). На том је месту јасно јединство и тројичност: Господ, његово Слово, и његов дух“. Тако су јевреји и мухамедан-

ци били у распри побеђени, и каган је са Козацима почeo прими праву веру, ослободише 200 робова грчких, и послаше цару Михаилу захвално писмо.

Све нови и нови напори

По повратку у Цариград чекаше их нови труд.

У то време, бугарски цар Борис, после рата са Грцима, заједне да прими хришћанску веру. Пре тога, његова је сестра била заробљена у Цариграду, па отуда се вратила као хришћанка, и почела убеђивати брата да и он прими веру Христову. Али он не пристајаше. Глад и многе беде почеше досађивати у његовој држави. Тада се он по савету сестре помоли хришћанској Богу и беда престаде. Онда писа у Цариград да му пошаље учитеља, и послаше му Ђирила и Методија. Прими Борис веру 860 године, а народ се хрсти после осам година.

Још крштење бугарског народа није довршено, кад моравски кнез Растиљав послал писмо цару Михаилу, тражећи да му пошаље учитеље хришћанске вере. Цар опет изабра Ђирила и Методија. Запита Ђирил цара: „Да ли они имају азбуку за свој језик?“ Одговори цар: „Деда мој и отац мој и много други тражили су је и нису нашли“. — „Како ћу им проповедати, рече филозоф, то је исто као записати беседу на води“.

Изложи ту ствар Ђирил брату Методију, и ученицима: Горажду, Клименту, Сави, Науму и Ангеларију. Па онда наложи на себе 40-дневни пост. Па онда савести словенску азбуку од 38 слова и поче преводити свете књиге на словенски језик. По завршеном преводу кренуше сви за Моравију. Кнез Растиљав скупи децу да уче новопреведене књиге и поче зидати цркве. Ту Ђирило са ученицима преведе богослужбене књиге и поче служба на словенском језику.

Делатност у Риму

Да би могли своје ученике посветити у чин свештенички. Св. Браћа решише да пођу у Рим. Папа Николај (858—867),

чујући за успех њихове проповеди, пожеле да их види у Риму као ангеле Божије. По повратку из Рима, одоше браћа у Панонију код кнеза Коцеља, који им беше скупио 50 ученика и понуди им сребра и злата. Они то не узеће, него измолише да се ослободе грчки заробљеници.

После одоше у Венецију, где их нападоше свештеници, говорећи: „Каки нам, човече, зашто си Словенима превео свештене књиге, и учиш их на њиховом језику? Тако раније нико није радио, ни апостоли, ни папа римски, ни Григорије Богослов, ни Јероним, ни Августин. Ми признајемо само три језика, на којима је дозвољено простиљање Бога: јеврејски, грчки и латински“.

Одговори им филозоф:

„Зар на даје Бог кишу подједнако свима, и сунце не сија ли за све, или сва твар не удише ли један ваздух? Како се ви не стидите мислити да, изузев три језика, сва остало племена и народи треба да буду слепи и глуви! Ваљда не мислите да је Бог немоћан, или завидљив, или неће то да уради? Ми већ познајемо многе народе који имају књиге на своме језику, и тако уздижу Богу славу, и то су: Јермени, Персијани, Абхази, Ивери, Сугди, Готи, Обри, Тури, Козаци, Арабљани, Египћани, Сирјани и многи други. Ако желите судију за то, судија вам је Св. Писмо, које говори о свима народима и језицима“.

Из Рима се врати Методије у Панонију код кнеза Коцеља. Ту га нападну тамошњи свештеници, и вргну у тамницу, где проведе две и по године. Од тамнице га ослободи папа Јован VIII. Из Моравије дотадашње свештенство беше проптерано, и ту кнез Сватополк прими Методија опет у Цариград. По повратку, преведе за неколико месеци са ученицима стари Завет, Номоканон и Патерик на словенски језик. Улокоји се 6. априла 885. године. Његови ученици одоше за Охрид, где основаше многе манастире, а двојица од њих велики су чудотворци, св. Наум и св. Климент.

Оживљавање српског књижевног живота

Српски народ пролазио је кроз разне епохе своје бурне и креве историје, и мало је уживао благодети мира и привредног благостања, преживљавајући тешке унутрашње кризе и грађанске ратове, сукобе и револуције, које су немилице трошиле његову духовну и физичку снагу и спутавале његов нормални културни развој и напредак. Па ипак, и као упркос свим овим неповољним предусловима за једну организовану и систематску књижевну делатност, српска књижевност се стално развијала и доносила зреле плодове духовних напора својих стваралаца.

Тако је то било од првих почетака српске писмености, још од Св. Саве и његових ученика и следбеника, па преко твораца наше нове књижевности, Доситеја Обрадовића и Вука Каракића, све до најновијег времена. Тако је било до сада, а ако извесни знаци не варају, тако ће бити и од сада. Јер после двогодишњег мртвila у нашем књижевном животу, у току последњих месеци запажа се извесна духовна концентрација наших писаца, прикупљање расутих снага и буђење успаваних духовних енергија.

Како што је то сасвим природно, иницијатива за оживљавање нашег књижевног и културног живота дошла је и овога пута са најмеродавнијег места. Тако је дошло до обнављања наше најстарије књижевно-издавачке установе, Српске књижевне задруге; до поновног покретања најстаријег часописа *Просветног гласника*, и до покретања Српског народа, који посвећује пуну пажњу не само национално-политичким и социјално-економским питањима, него и књижевности, уметности и науци.

Нова управа Српске књижевне задруге, којој стоји на челу наш познати књижевник др. Светислав Стефановић, схватила је одмах најхитније потребе савременог српског књижевног живота и данашње читалачке публике. Једна од најхитнијих потреба наше књижевне садашњице свакако су репрезентативне антологије нашег модерног књижевног стваралаштва. Досадашње антологије потпуно су расподелене, те се ни антикварно више не могу набавити.

Да би задовољила ову потребу, која се у последње време све више осећа, Српска књижевна задруга припрема две значајне антологије: антологију српских песника (од Његоша до данас) и антологију српских приповедача (од Богобоја Атанасковића до данас). Прву антологију састављају два наша одлична песника: др. Светислав Стефановић и Тодор Манојловић. Уредници друге антологије су два наша значајна приповедача: Младен Ст. Ђуричић и Боривоје Јевтић.

До сада је био у нас обичај да антологије састављају естетичари и књижевни критичари. Међутим, Српска књижевна задруга је доверила редакцију ових сводних антологија самим књижевним ствараоцима који су истовремено и познати есејисти, људи истанчаног укуса и високе књижевне културе. Зато верује да ће њихове антологије би-

ти на несумњивој уметничкој висини и да ће испунити једну осетну празнину у нашој савременој литератури.

Српска књижевна задруга ће задовољити потребу наше читалачке публике и школске омладине, ако после ових антологија српских песника и приповедача припреми и објави и низ других антологија: на првом месту антологију српских путописа (од Доситеја Обрадовића до данас); затим, антологију одабраних одломака из најзначајнијих комада наших драматичара и комедиографа; најзад, антологију српских књижевних, уметничких и позоришних критичара и есејиста. Оваквих и сличних антологија има у свима велиим и значајним литературама, само их ми још увек немамо: Антологија српске књижевне критике од др. Љубомира Петровића није довољна ни за школску потребу, јер је одвећи мала и непотпуна. Овакве антологије послужиле би као изврсни помоћни уџбеници за успешнију наставу књижевности, оживете би код широке читалачке публике јачи интерес за наше књижевне вредности и потстакле би нове нараштаје за са-мостално књижевно стварање.

Други велики корак унапред претстављају је поновно покретање *Просветног гласника*,

који већ деценијама испуњава једну крупну национално-културну мисију. Уредници др. Филипа Медића, професора Универзитета и нашег познатог научног радника, *Просветни гласник* је у току прошле године објавио 12 свезака са богатом и разноврсном садржином. Док је пре рата *Просветни гласник* био искључиво посвећен претресању чисто школских и интерних просветних питања, данас је то часопис од много већега значаја и ширега интереса.

Данаšnji обновљени *Просветни гласник* доноси — поред стручних чланака о школским и просветним питањима — у свакој свесци и врло занимљиве-праве и чланке о свима проблемима наше националне културе, схваћене у најширем смислу овога појма. Између осталих, ту су чланци и расправе о нашој савременој националној оријентацији, о националном вазпитању наше омладине, о реформи наших средњих, стручних и високих школа, о ревизији наставног програма, о обнови и препороду српског културног живота, о стварању националног репертоара наших позоришта, о новим задацима српске књижевности и свих грана уметности, о савременим проблемима наше националне науке, о концентрацији наших духовних снага, о изграђивању новог српског културног плана и т. д.; све су то питања која зидиру дубоко у суштину нашег јавног живота и наше сложене данашњице.

Оживљавању нашег књижевног живота знатно је доприносио недељни лист *Српски народ*. Од свога првога броја, лист доноси одлично уређену, богату и разноврсну културну рубрику, у којој су заступљене све гране

СМРТ КРАЉА МИЛУТИНА

ВЕТАР је фијуко кроз тамну ноћ, а краљ је губио своју животну моћ а пламен из свећа треперио је тихо и врата и прозоре ветар је њихо.

Владика Данило приће одру ближе и у знак побожности три прста диже:

„Белики краљу! Твој Данило се зариче,

над твојим одром горко нариче,

да се чује његов глас до неба,

и на престолу Свевишићег, где треба.

Зар сада да нас ова несрећа снађе

и зар тако да твоја звезда зађе?

Да ли да величам твоја велика дела

и сва она твоја стремљења смела

или да хвалим твоју мишицу јаку

и твоју државничку мудрост сваку?

Да величам твоју побожност смрну

и православној цркви оданост верну,

да се дивим твојим задужбинама славним

или твојим човечанским врлинаци главним?

Да ли да скидам звезде са неба

и њима те китим као што треба

или да молим милост Божју само,

да ти и Његово признање одамо?

Од јада ће срце да ми пукне

и болна душа немоћно да хукне,

кад помислиш на све наше јаде,

које нам твоја смрт сад даде.

Четрдесет година си паметно владао

и сваком божјитку заслужно се надао,

али твог наследника ниси одредио

и мучну твоју тековину средно.

Сад ће да устане брат на брата,

да се један са другим у коштац хвата

и тако да сви огрезну у крви

и да се твоје лепо дело смрви.

О, Боже, да ли је могуће да то буде?

И ко да сад стиша наше људе?

Ову молитву управљам, Боже, Теби,

да наша вера и држава пропала не би,

свуда и на сваком месту, Боже, помози

нама јадним Србима и нашој слози,

јер то је била кроз историју истине права,

да само и једино слога Србина спасава!

ЖАРКО ТОМАШЕВИЋ

Нови директор Београдске опере о свом раду

Нови директор Београдске б- проблеми, већи од оних који су били при оснивању Београдске опere после светског рата, на којима сам тада радио... Један од првих проблема је стварање и проширење данашњег малог оперског репертоара, а у вези с тим попуњавање и јачање оперског ансамбла... За сада могу само рећи да сам решен енергично да приступим побољи да имам утицај да код ансамбла постоји велика жеља за интензивним радом.

Г. Стеван Христић школовао се у Лайпцигу, Риму, Москви и Паризу. У Народној позоришњи ступио је 1912. као диригент, а 1928. постаје директор Опере, на коме се положај налази све до 1935. После тога он је професор на Музичкој академији, и директор музичког програма радио Београда.

Као композитор г. Христић пише јеванђелију и црквену музику. Најпознатија су му дела: две свеске из балета Охридска легенда, музичка драма Сутон, народни комад с певањем Чучук Стана, балет Охридска легенда, уводна музика за ораторијум Вајсбрене. Сем тога г. Христић је написао јеванђелију музику за Вечитог младожењу, Уображеног болесника, Зимску бајку, Хамлета, Буру итд. Од црквене музике најпознатије му је Опело за мешовити хор. Хорови, велики број песама уз пратњу клавира допуњују стварање г. Христића.

Приликом преузимања дужности у Београдској опери г. Христић је дао изјаву Српској сенини, из које доносимо ове одељке:

— Поглађи ми сада ово посао и велики, компликовани

СМРТ ПАУЛА КАСКОРБИА

Недавно је у Хановер-Миндену преминуо у 86-тој години професор Паул Каскорби, дугогодишњи директор једне групе немачког лингвистичког института. Професор Каскорби нарочито је познат са својим истраживањима о немачким именима, које је објавио у књизи *Немачка породична имена са историског, географског и етимолошког гледишта*.

Године 1921. подарена му је титула почасног доктора Универзитета у Гетингену.

ДОБИЈАЊЕ ХОРМОНА ИЗ СОЈЕ

ЕОС) успео је покушај да се од соје добију хормони и то као „прогестрон“ (женски хормон) тако и тестостерон (мушки хормон). Први потпомаже и унапређује трудноћу, а други повећава мушки потенцијал. Продукција у великом количинама успела је засада само још за женске хормоне.

Просечан човек се и може подноси, или просечен песник никако. Хорације је већ рекао да је просечен песник несрећа и за богове, и за људе, и за критичаре.

Приредни значај Великоморавске долине

Посматрајући долину Велике Мораве сада и у историјској перспективи може се слободно закључити да она нинуклико није изгубила свој привредни значај из прошлости. Она као раније тако и сада представља најразноврснију и најобилнију привреду на српском подручју јужно од Дунава и Саве. Ово разноврсно и обилно привредно подручје има да захвали у многим своме географском положају и конфигурацији терена.

Претстављајући равницу која се протеже дуж Моравиног тока она се приказује као удолина према којој се са запада на исток и са истока на запад спуштају планински венци Западне и Источне Србије. Чинећи пространу долину дуж целог Моравиног тока Великоморавска долина чини уствари и посебну привредну област која за себе формира привредну целину. И по томе одвајајући се од Источне и Западне Србије, Морава уствари, дели Србију на два привредна дела. Та је подела била много значајнија у нашој прошлости и тада је поред привредног имала и политички значај. Треба се само сетити лакоће којом је кнез Милош привредно завладао Западном Србијом и тешкоја које је имао у привредном освајању Источне Србије због отпорности локалних стаreshina и привредног војводског режима (војводлуци и казе) који је тамо по традицији владао.

Да би се ова област у целокупном свом привредном склопу могла сагледати потребно је указати на неке саобраћајне везе и комуникације. Далека њена прошлост показује да су још Римљани схватили њен значај у томе што су користили важан стратешки пут који је јединим делом ишао дуж Дунава. Доласком Турака унеколико је ја овом важном путу промењен правац комуникације дуж Моравске долине према стратешким и привредним приликама које су се тада испоставиле.

Од времена када је Средоземно море, а по том и Јадранско море, изгубило онај значај за трговину који је имало раније, и када је трговина пренета на обале Атлантског океана, Морава је као саобраћајна артерија добила нарочити привредно-саобраћајни значај. Везивала је сада балканске и даље земље на истоку са Средњом Европом а преко ове и са важним трговачким центрима Западне Европе.

Пловност Мораве

Стари записи и путописи још ће нам нешто рећи и о пловности Мораве. У недавној нашој прошлости, шездесетих година прошлог века (1859), покушавао је онај исти Француз, капетан Мањан (са његовим замеником Буљоном) да предузме регулацију Моравиног тока. Требало је омогућити пловидбу „парних бродова“ на Морави. Извршити онакву исту пробу пловидбе, која је проведена 1856 на Дунаву и Сави.

Али ма колико би овај и други предлози и пројекти изгледали реални, до регулације Мораве није се дошло. Није оспособљена за парну пловидбу. Њен неправilan и кривудав ток са неуједначеним водостањем, несталним и променљивим режимом њених притока није дошло до решења тога питања. Променљивост њеног тока показује и једна руска карта из 1831 године из које се види да се Морава са два крака уливала у Дунав од којих се један одвајао на по пута од Свилајница до Моравиног улива у Дунав. Но, и поред свега, било је предлога и после прошлог рата да се Морава оспособи за пловидбу за успешну земљорадњу а поготову за повртарство.

Ипак једина реална комуникација веза дуж Моравске долине у нашој прошлости био је цариградски друм. Био је био што је сада жељезничка пруга Београд—Ниш. Ишао је од Алексинца ка Ђуприји источном страном, а од Ђуприје западном страном Моравиног тока. Пре ма једној руској карти Цариградски друм је долином Мораве пролазио кроз нахије: смедеревску, пожаревачку, крагујевачку, Јагодинску, Ђупријску, па рађинску и Област ражанску. То је било настављање Моравске долине по привредном богатству на остале богате нахије као што су пожаревачка, смедеревска и крагујевачка. На дужини целог пута од места где престаје Параћинска нахија и настаје Ражанска област па све до Дунава. Цариградски друм је имао велику ширину, био боље уређен. Одаље ка Гроцкој и Београду, као и од Ражанске области ка Алексинцу, био је знатно ужи. Моравска долина имала је такоје веома добро уређени пут, који је са стратешког и трговинског гледишта био врло значајан за Турке, за Србе особите вожан за трговину.

Важност цариградског друма

Моравску долину пресецала су само два значајнија пута. Пут од Пожаревца за Свилајнац, а одатле прелазећи преко Цариградског друма, за Крагујевац. То је био пут који је везивао најважније дунавске скеле (дубравичку и смедеревску), одакле се вршило снабдевање савковским робом (нарочито со и колонијална роба), која је дошла из Аустрије, Влашке и са Црногора мора. Други пут ишао је из Источне Србије од Зајечара на Свилајнац, пресецао Цариградски друм и ишао даље у Западну Србију. Везивао је Западну Бугарску са Западном Србијом.

Колико је био велики привредни значај Моравске долине и Цариградског друма који је кроз њу пролазио, показује пажња коју су јој поклонили Турци. Предајући све ѡумруке у Србији кнезу Милошу, па и Београдски конзулат, Турци су задржали управу над београдским ѡумруком све до 1833 године. Држављем управе београдског ѡумрука Турци су вршили контролу транзитне трговине и извоза, одржавали пуну сарадњу трговинске контроле Београда са Нишом. Па и онда када је београдски ѡумрук предат кнезу Милошу, ѡумрук из Ниша пренет у Алексинцу, још и даље се водила борба о превласт између нишког и Алексиначког ѡумрука, која је увлачила и кнеза Милоша у расправу са турским пашом.

Кроз целу нашу историју од националног ослобођења, све до појаве железничке пруге Београд—Ниш Цариградски друм је имао исту улогу, био једина саобраћајница у овом привредном простору. Његова Моравска долина кроз коју је пролазио није никако изменила карактер плодне земље. Али је било неке разлике у основној припремној конституцији. Путописци који су пролазили кроз Србију и путовали кроз Моравску долину најлизили су на неокрчене шумске пределе о којима доцније није било помена.

Плодност Поморавља

По својим природним диспозицијама долина Велике Мораве има све услове за развијање свих грана народне привреде. Плодна равница кроз коју протиче водоплавна Морава нарочито у доњем току, привредно богата и све јача уколико се приближава јужу, најплодније је земљиште за успешну земљорадњу а поготову за повртарство.

Са местимичним недостатцима у приносима са земље Великоморавска долина претставља у обради земље и у врстама пољопривредне културе најразноврснију привредну област Србије. Јагодина Јагодине, Сmederevske Паланке и Сmederevska долази по квалитету на друго место, одмах иза неготинске и зајечарске.

Са историске тачке гледишта мора се приметити да је ова област у производњи житарица у нашој прошлости (добра Милош) изостајала из богате Мачве, Шапца и пожаревачког краја. Нарочито у производњи пшенице. Насупрот томе у сточарству је заузимала прво место. У њу је не само терана стока ради напасања него се одатле пребацivala угојена стока на дунавске и савске скеле ради извоза. Не може се знати који је сој свиња и друге стоке гајен, али се тежина угојене стоке, која се из Србије извозила, у потпуности слаже са извозом наше прошлости. Волови и краве пре свега 1000 кгр., свиње преко 300 кгр. одувек је била стока која је излазила из обора марвених трговца. Околина Параћина и Сmederevske (Азања и Селевача), Свилајнац, Мариновац и Доње Видово (Варварин) гојили су најбоље свиње.

Свињарство је део привреде који ниједном није заостајао у овом привредном простору. Буков и храстов жир, тикве и кукуруз везивали су пољопривреду а делом и шумарство са свинjarstvom ovog kraja.

Задовољавајући се рационално сточарством и живинарством мало се што урадило. Ни производњачки ни прераднички центри нису искоришћени како треба. Месо се извозило у сировом стању или као жива стока.

Исто је то било и са воћарским реонима Моравске долине. Воће је зато да рађа а не и да се оплемењује.

Шта би требало урадити?

Слично се гледало и на допунске гране народне привреде. Оне су остављене саме себи без никакве везаности за главну привредну грану. Домаћа радиност израде плетених корпи од дрвног прућа (Трновче, В. Орашије, Сmederevske, Јагодина) остаћа је неразвијена. Морала се развићи као радиност која даје амбалажу за смедеревско грожђе и јагодинске винограде. Везати је као споредну привредну грану пчаривачко-плетарске делатности за главну привредну грану и са израдама од дрвета на виноградарства. Исто то учикао посудама за воћарске, вино-градарске и повртарске реоне.

Притом транспортне неладе, које играју главну улогу у промету добра (трговина), остале су још и данас непешене. Изградњу пруге Ниш—Београд диктирали су међународни разлози. Друге се саобраћајнице нису изградиле. Ни добри путови. На неколико метара од пруге улази се у блато и беспутност. Жељбаре, важан привредни центар, упућен са целом околином на Моравску долину, још ни данас не везује пруга.

Кад нисмо обратили пажњу на Великоморавску долину као централни привредни део, како смо то могли учинити са удаљенијим привредним областима. Свако други се више интересовао за Моравску долину од нас самих. Историја нам је показала шта се све збивало. У нашим поступцима и незаинтересованостима ми смо мимошли оно што је основно. Заборавили смо да је Великоморавска долина била и остала наш кичмени стуб од кога се гранају, развијају и јајају наша ребра.

Др Љ. Протић

ВАЛТЕР: КАФАНА НА ПАРИСКОМ БУЛЕВАРУ

Конгрес документарног филма у Паризу

„Замишљен од једног научника, филм је требало да постане научни инструмент, ограничен на истраживања и демонстрације. Ако је затим филм освојио све домене духа, не заборавите да је у почетку био документарни и извор докумената. Створен да поучава, он се изметну у забављача. Ова споредна брига постаје најпре главна а затим искључива од свих других. Није се више у биоскоп да се нешто научи, него да се заборави.

Праведно је што данас славимо врлину документарног филма који је користећи богатства стечена у току развоја, знао да одржи првобитну идеју.“

То су речи Луја Галеја, генералног директора Француског националног филма, које је изговорио приликом затварања Конгреса документарног филма у Паризу.

Конгрес документарног филма одржан је између 5 и 22 априла у великој учешће француских синеаста и филмолога. На овом конгресу, сем тога што је много говорено и расправљено о документарном филму, приказано је многоство француских и страних продукција. Учествовале су Фран-

цуска, Немачка, Италија и Румунија. У једној ретроспективној сеанси приказани су стари успели филмови: *Табу*, који је Мурнау снимио на Полинезији, *Човек из Арана* од Ирца Флаертија, чувена *Мелодија света*, филм-монтаж од Валтера Рутмана, фрагменти из филма *Богојев стадион* од Лени Рифештала, као и први документарни филм у борби *Игра облака* који је израдило немачко друштво Тобис.

Први је награђен *Родеј* од Ренеа Ликса, *Бачвар* од Жоржа Рукијера, *Луриш Ђавоље Игле* од Марсела Ишака, *Бранли* од Хервеја Мисира и *Касвијера Копиџера*, и на крају *Почаст Бизеју* од Луја Кинија.

Атмосфера конгреса била је врло борбена. Показало се да постоји у Француској велики интерес за документарни филм. Француска продукција добија неколико младих људи који поузданој извесне квалитета.

О документарном филму дао је новинарима занимљиву изјаву министар просвете Абел Бонар. Заустављајући се нарочито на власнитво узлови филма.

„Уместо да митралираја једну пасивну публику сликама које ништа не значе или да буде модерна машина која нам доноси најстарије драме, филм треба да постане моћно средство васпитања и културе, не само за децу већ и за целу нацију. Он треба да зачуди, засени и задави мноштво посетиоце, бацајући им у очи сва светска чуда...“

Интересантно је, да је и млада румунска филмска производња тако лепо заступљена на овом конгресу. Приказана су три филма: *Слике из Румуније*, *У земљи Моција* и *Буковина*.

Фilm на Немачким универзитетима

Услед све већег значаја филма, поједини научници су почели да се баве научно филмским проблемима. Тако да су се у области изуке о филму, развила два подручја, техничко-природна и културно научна област. Наука о филму постојала је много раније од самог постанка филма, и бавила се тзв. кинематографским принципом. Научна испитивања филма врше се у Немачкој на тринаест универзитета, осам техничких виших школа (факултета), четири виши школе и четири стручне школе, на којима раде 50 доцентата. За последњих тридесет година написано је 218 дисертација које се баве филмским темама. Томе придолазије још 15 до 20 нових завршених у току овога рата.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

За унапређење свињарства

Др Драг. Николић: Исхрана свиња, ИПРОЗ (Пољопривредна библиотека, св. 26—27), Београд 1943, цена 20 динара, стр. 96.

Србија већ одавно заузима важно место у производњи свиња у Европи. Још за Карапорђевом времена товиле су се свиње у Србији у знатним количинама за извоз. Тада је товљење свиња углавном вршено жиром кога је било довољно у пространим храстовим шумама. Са постепеним нестањем шума прилагодила се исхрана свиња за товљење у Србији другим сретствима, углавном, кукурузу.

Иако је производња свиња код нас и данас прилична исхрана и товљење свиња се углавном обавља нерационално. Ово нарочито важи за свињски подмладак који ради недовољне и неправилне исхране закрђа, што се не може поправити ни савршеним стањем за време това. Ради овога су губитци у народној привреди знатно велики.

Лоша и неправилна исхрана свиња је најчешће последица непознавања сретстава и начина правилне исхране свиња. Свињу је лакше хранити и товити него ма коју другу домаћу животињу, јер је свиња свеждерач а баш ради тих многоструких могућности исхране највише се греши.

У књизи дра Николића приказан је процес искоришћавања хране у организму свиње, као и улога појединых састојака хране у изграђивању организма животиње. Затим су приказане све врсте хранива као и само припремање хране. На крају су означени оброци за све ступњеве пораста животиње нарочито с обзиром на стање у коме се животиња налази и на сврху којој је намењена. Код ових упутстава за исхрану и товљење вођено је рачуна о различитим могућностима замењивања хране једне другом. Писац је настојао да, износи све елементе овога питања упути одгајивача да самостално, у оквиру својих могућности, води економију исхране, јер на крају књиге он каже:

„За исхрану и товљење свиња кућној градини. Има врло интрецепти не постоје, нити се они ресантних пројекта за кућне могу дати, јер исхрана и товљење градине имућнијих сељака. Изње свиња зависи од врло много њих се тек види колико може различитих околности. Сваки да се искористи окућница, код одгајивача, односно товљача, мора исхрану свиње да подешава према свим приликама и потребама. То ће они, који за овај посао имају интересовање, лако постићи, јер су им у овој књизи указани прави путеви.“

Инж. С. Ђ.

Нов прилог спортској литератури

Карл Бринкман: Спортсти причају... превео Душан Карапиновић. Издање „Југосток“, Београд 1943, стр. 100, дин. 50.

Код нас је почела да се развија солидна спортска литература. Имамо тако неколико монографија великих спортских клубова, неколико приказа значајних такмичења, споменица, биографија, а нисмо ни без романа и приповедака. Поред имена спортских писаца Вукадиновића, Кесића, Јовановића, Касапиновића, Глишовића јавља се читаво јато младих новинара, који све упорније продубљују разне спортске дисциплине и траже што чистији стил за приказивање спортских догађаја.

Сада смо добили једну значајну књигу од немачког новинара Карла Бринкмана, уредника спортске рубрике Донауцајтунга. Бринкман је европски познат спортски новинар. Он је познавао све велике спортске асове, био њихов лични пријатељ или

их интервјујао у моменту највећих успеха. Има и таквих славних спортиста које је он познавао док их још нису обожавали милион спортиста и које он зна као мале почетнике великих клубова.

Књига Спортсти причају има зато, поред свег лаког и занимљивог причања Карла Бринкмана, нечег документарног. У приказивању поједињих спортских каријера налазимо неке сасвим непознате моменте. Карл Бринкман је утолико занимљиви што намерно запоставља датуме, цифре, табеле и што нам приказује приватан живот, жеље, наде и тајне великих звезда. Читајући ову књигу ми пре упознајемо људе као такве, па тек онда славне спортисте о којима се обично говори у датумима и резултатима.

Занимљива је каријера Финца Нурмија, који је стварно први пронео славу мале храбре државе кроз цео свет. Још никада ни

ко није трчао као Нурми. Али

Обделаваши свој врт...

Инж. Владимир Р. Јованчевић: Подизање и уређење градина. Издање ИПРОЗ (Пољопривредна библиотека, св. 37), Београд 1943, стр. 38, 10 дин.

Важност градина као да су више ценили наши стари. И на селу и у граду налазимо око стarih кућа мале узорне градине које су са пуно љубави обрађиване. У новије време није им поклањана довољна пажња. Око куће у граду прављени су цветњаци, често без неког нароџитог распореда и укуса, а на селу потпуно су занемарени повртњаци, воћњаци а о цветњацима и да не говоримо. То насеље много коштало дugo година а резултат тог занемаривања имамо прилике данас да осетимо.

Књига инж. Јованчевића, до душе, није писана за „тазе“ земљораднике и љубитеље вртарске и повртарске вештине, већ за оне праве трудбенike на том послу. Намењена земљорадницима и економима, а није згорег да је прочитају и управници школа, болница, јавних установа, претседници градских општина. Писац не само што обрађује проблем градина; он говори и о паркирању терена, што је нарочито поучно, пошто неколико његових пројеката, реализованих у нашој земљи, пружају довољно убедљивости о солидном значују и стручној спреми инж. Јованчевића.

Први део књиге посвећен је „За исхрану и товљење свиња кућној градини. Има врло интрецепти не постоје, нити се они ресантних пројекта за кућне могу дати, јер исхрана и товљење градине имућнијих сељака. Изње свиња зависи од врло много њих се тек види колико може различитих околности. Сваки да се искористи окућница, код одгајивача, односно товљача, мора исхрану свиње да подешава према свим приликама и потребама. То ће они, који за овај посао имају интересовање, лако постићи, јер су им у овој књизи указани прави путеви.“

Инж. С. Ђ.

Моцартова преписка

Briefe und Aufzeichnungen der Familie Mozart, Band 2 und 3, Herausgegeben im Auftrage des Zentralinstitutes für Mozartforschung am Mozarteum in Salzburg von Erich H. Müller von Asow. Verlag Alfred Metzner, Berlin 1943, Preis 50 RM.

Као што се из горњег цитата пуног наслова овог монументалног дела, тачније његове II и III књиге, види, наслов који смо ми дали, строго узвиши сувише је скроман. То је систематска збирка преписке читаве породице Моцарт коју издаје односно уређује, по налогу Завода за проучавање Моцарта, г. Ерих Х. Милер фон Азо. Срећни су велики просвећени народи! Зар нису „имали рашта се родити“ великаныих нација којима се подију не само достојни споменици, него којима посвећују читаве нарочите заводе за проучавање сваке ситнице из њихова живота и рада! Тако ето поред разних завода за проучавање Гетеа, Хумболта, Лутера, Бизмарка, Фридриха Великог, Вагнера и т. д. постоји при салцбуршком „Моцартеуму“ и Завод за проучавање Моцарта.

При том треба имати на уму да се ту не ради о неким свескама, већ о монументалном делу. Оно (по немачким појмовима) не стаје баш мало новаца, али бар можете бити свесни тога да пријатељ музике, њене историје и њених великана, за противврдност наше хиљадарке (педесет марака) добија дело којим ће чак и његови унуци моћи да се поносе.

Најзад треба имати на уму да је чак и наведени пуни немачки наслов дела и сувише скроман. Нису ту, у до сад објављеним деловима ове збирке, просто једно за другим репродукована писма и забелешке самог В. А. Моцарта од 1769 до његове смрти, његове путне белешке, његове песнички радови (о њима шира публика до сад сразмерно мало зна) па списак његових музичких радова од 1784 до 1791, па затим преписка чланова породице. Све то је протекло не само објашњењима, не само опширним биографијама важнијих лица која се у писмима помињу, него има и доста написа о околностима под којима је Моцарт радио у којој прилици о музичким приликама онога времена у Немачкој, Француској и Италији. Тиме ово дело постаје и делимично културном историјом друге половине XVIII века.

Уредник Е. Милер фон Азо осветљаје образ бриљантошћу преносења поједињих писама, савршено техником којом је водио рачуна не само о најмањим исправкама и ивичним примедбама, него чак и о писацима која је Моцарт писао разним шифрама односно уговореним тајним азбукама.

● Ових дана излази у Бечу обимно дело др Василија Мунтеана *Историја румунске књижевности*. Ово је прво велико дело о тој теми на немачком језику.

● У Уметничком дому у Минхену приређено је „Вече румунске лирике“, на коме је немачка уметница Аста Зидхауз са великим успехом рецитовала одличне немачке препеве из дела Стефана Јосифа, Василија Александрија (молдавског „поесте лауреатус“), Јона Пилата, Октавиана Гоге и славног Емилија.

Занимљивости

ДА ЛИ ОКО МОЖЕ ДА НАЗЕБЕ?

(ЕОС) Око, које је иначе та-
ко осетљиво, да га већ и најма-
ње зарице прашине дражи, под-
носи зиму много боље и лакше
нега ли њос, уши и образи, јер
му је од природе дата стална
топлота. Топлоту му дају многе
жилице у зеници, за чије се о-
тврено држање брине топла
течност суза. Ова сузна течност
има исту топлоту као и наше те-
ла, дакле 36 до 37 степени, и де-
нује приликом јаке зиме на по-
јачање активности сузних жлез-
да чувајући на тај начин топло-
ту нашег ока.

Али тек кад топлотне прилике
спадну испод 35 степени хладно-
ће, онда зебе и само око и мора-
ју се одмах узети наочари за
штиту против зиме.

ПЕДЕСЕТ ГОДИНА КИТОЛОВСТВА

Ове се године навршава педе-
сет лета откако су норвешки
ловци на китове први пут исплови-
ли из Северних мора у Атлант-
ски океан у лов на китове? Годи-
на 1931 претставља највећи
рекорд лова, који није постиг-
нут никада раније а ни после.
Те су године норвешки ловци на
китове у северним и јужним во-
дама земљине кугле убили 26000
китова, из којих се добило о-
кругло 2½ милиона бачви уља.
Било је година када је норвеш-
ким предузећима лов на китове
финансиски донео више од цело-
купног осталог рибарства.

ЗНАТЕ ЛИ...

...да су васупрот многим о-
сталим животињама очи у сову-
љаге сасвим непокретне? Она
њима може да гледа само у јед-
ном правцу. Али је зато утолико
јаче покретљив њен врат. Помо-
ћу њега она може своју главу
да окреће на све стране па и са-
свим натраг.

...да је једна геолошка ек-
спедиција у Јужној Бразилији
недавно нашла на костуре до-
сада непознатих гимазаваца, чија
се старост цени на 170 до 200
милиона година?

...да сено боље штити од зи-
ме него ли вуна? Због тога Лап-
онци на далеком северу Европе
и не носе вунене чарапе већ на-
вијају своје чизме сеном. Због
тога они врло лако подносе зи-
му, и то од тридесет и више
степени хладноће.

...колико је стар мирис? Ка-
да је пре извесног времена у
ближини Сахаре отворен један
гроб из доба седме египатске
династије, дакле отприлике го-
дине 2.300 пр. Хр., нашао се у
њему један суд од алабастера,
из којег је струјао диван мирис.
Он је садржавао једну пасту чи-
ји се састав досада још путем
анализе није могао утврдити.
Преко 4.000 година ова масна ма-
терија сачувала је мирис цвет-
них вртова старих фараона. На-
жалост ова посуда нема ника-
вих натписа, тако да ће се врло
тешко моћи нешто сазнати о е-
гипатској производњи мириса.

...да се услед малаксалости
може ослепити и онемити? Ре-
дак се случај догодио код Ту-
рина, где је једно дете услед
малаксалости и после слабости
ослепило и онемило и после из-
весног времена болничке неге о-
пет оздравило. Један дечак, који
је неколико недеља боравио код
својих рођака и опет се морао
вратити кући, кренуо је пешке
место жељезницом. После тро-
дневног ноћног путовања под
ведрим небом пао је онесвешћен.
Нашао га је један сељак и донео
га уближку болници. Ту се у-
становило, да је дете услед ма-
лаксалости онемило и ослепило.
После неколико недеља радикал-
не неге у болници дете је поно-
во добило свој вид и слух, и вратило се здраво својим роди-
ћима.

Државна Хипотекарна банка Одбор за управу имовином Србије

Београд

У циљу довођења у исправно стање свих градилишта која припадају Србији (око 150), у смислу безбедности, хигијене и спољњег изгледа, саобразно Грађевинском закону и Грађевинском правилнику као и постојећим наређењима полициског власти, даје у рад рушење и излаже продаји грађевински материјал са порушених зграда и зидина.

Радови обухватају:

- 1) Рушење у целости или делимично зидина и оштећених зграда на којима се, по оцени Одбора, неће вршити реконструкција порушеног односно оштећеног објекта.
- 2) Планирање градилишта по извршеном послу рушења са евентуалним одвођењем преосталог шута.
- 3) Ограђивање градилишта.
- 4) Довођење у исправност и заштиту инсталација од јавног интереса као што су водовод, канализација, електрична мрежа и сл.

Понуђач мора имати овлашћено лице за односне ради-
дове.

Награда за горње послове по споразуму, а састави се првенствено у грађевинском материјалу који преостане са порушеног објекта као: опека, бетонско гвожђе, столарија и сл.

Имања су следећа:

Банатска 6, 8, 11 и 13
Босанска 40
Деспота Ђурђа 10
Дубровачка 6
Књегиње Љубице 24
Краљице Марије 13
Римска 7
Скадарска 61
Страхињића Бана 55.
Топличин Венац 11
Цара Душана 15
Цара Уроша 58 (Деспота Ђурђа 13)
Херцег Степана 8, 10, 12 и 14.

Детаљнији услови за извршење послова и обавештења могу се добити у баччиној згради, Скадарска 33, партер лево, — Техничка служба — сваког радног дана од 8—16 сати.

334 1—1

Намештај „ЗОРА“ Београд

КР. АЛЕКСАНДРА 87 и 97. ТЕЛ. 40156.

Има велики избор спаваћих соба, кухиња, трпезарија, комбинованих соба, кауча, патент фотеља, салонских дубоких фотеља, уз најниже цене, најлепши избор за 1943 годину.

331 4—4

Власник ЂОРЂЕ БАРЈАКТАРЕВИЋ

Државна хипотекарна банка филијал у Шапцу

изложиће јавној продаји са почетном цилитационом ценом ова имања:

31 Маја 1943 год.

- 1) Плац са зградом Вл. Јовановића 13 Дин. 280.000.—
- 2) Плац са зградама Карађорђева 21 Дин. 900.000.—
- 3) Плац са зградом Цара Душана 32 Дин. 650.000.—
- 4) Плац са зградама Карађорђева 9 Дин. 750.000.—

5 Јуна 1943 год.

- 1) Плац са зградом Мачванска 52 Дин. 740.000.—
- 2) Плац са зградама Вл. Јовановића 7 Дин. 600.000.—
- 3) Плац са зградама Карађорђева 46 Дин. 750.000.—

Продја ће се обавити у згради банчиног филијала од 9—12 часова где се могу добити сва даља обавештења. 336 1—1

Државна Хипотекарна банка

изложиће јавној продаји са почетном цилитационом ценом следећа имања:

29 маја 1943 год.

- 1) Плац са зградом Славијев венац 2 Дин. 600.000.—
- 2) Плац са зградом Доситејева 38 Дин. 3.000.000.—
- 3) Плац са зградом Космајска 48 Дин. 5.600.000.—
- 4) Плац са зградама Нишка 30 Дин. 700.000.—
- 5) Плац са зградом Нишка 16 Дин. 1.200.000.—

31 маја 1943 год.

- 1) Плац са зградом Гетеова 45 Дин. 920.000.—
- 2) Плац са зградама Књ. Данилова 15 Дин. 1.500.000.—
- 3) Плац са зградом Ђорђа Вашингтона 54 Дин. 6.000.000.—
- 4) Плац са зградом Ђорђа Вашингтона 44 Дин. 5.600.000.—

2 јуна 1943 год.

- 1) Плац са зградом Ђорђа Вашингтона 8 Дин. 1.800.000.—
- 2) Плац са зградом Ђорђа Вашингтона 36 Дин. 6.400.000.—
- 3) Плац са зградом Кр. Александра 85 Дин. 3.500.000.—
- 4) Плац са зградом Копитарева градина 3 Дин. 5.600.000.—

Продаја ће се обавити у баччиној згради Скадарска бр. 33 од 9—12 часова где се могу добити сва даља обавештења.

335 1—1

Објава

Одељење за Надзор над ценама Управе града Београда пресудом својом бр. 4314 од 15 маја 1943 године казнило је Шљивића Богосава и Миљковића Владана, винарске трговце из Глободера, среза крушевачког и Миљковића Милету, тежака из Глободера зато што су: прва двојица дотерили вагон пића у 23 бурета и то вина белог и црног у 8.884 литара и комовици 860 литара, а које су вино куповали из над максимиране цене наводно по 70 динара литар, а ракију од 42 гради по 14 дин. град, а такође и трампом за кукуруз: за један килограм кукуруза један литар ракије и продали вино по 150 динара литар, а ракију нудили по 450 динара литар, и ако је максимирана цена оваквим врстама вина највиша 54 динара, а ракији 154 динара по литру франко купчева радња и тиме се огрешили о прописе Уредбе о ценама.

Они су у товарни лист ставили да је пиће у бруто тежини 3.500 кгр., ма да је бруто тежина истог била 11.812 кгр., и тиме свесно оштетили државну касу са 8110 дин., а себи хтели да и на овај начин користе.

Поред тога они су куповином овога пића транпом за кукуруз свесно подизали у много струко већем износу и цену кукурузу, а све то у циљу што веће незајажљиве зараде, односно богаћења.

Миљковић Милета пак кажњен је истом пресудом што је у циљу шпекулације нудио ову ракију по 450 динара литар.

Због оваквих својих поступака они су кажњени и то: прва двојица са по (30) дана затвора са принудним радом и по (250.000) динара глобе, а трећи са (20) дана затвора са принудним радом и са динара (100.000) глобе. Поред овога прва двојица да плате 23.350 динара трошкове за мање плаћен превоз вагоном овога пића и запленом целокупне количине пића и буради у корист казненог фонда.

Из Одељења за надзор над ценама Управе града Београда бр. 4314-43. 332 1—1

МАЛИ ОГЛАСИ

СВАКА РЕЧ ДИН. 3.—
ДРЖАВНА ТАКСА
ДИН. 5.—

КОРИСНА КЊИГА »наука о оси-
турању добија се код Гаврило-
вића, Београд, Расинска 14, цена
Дин. 50.— 322 1—1

ИЗГУБИЛА САМ личну карту из-
дату од претстојништва полиције
Крагујевац и број нове 9956 па
их оглашујем за неважећу. — И-
ванка Трифуновић. 323 1—1

ЛИЧНУ КАРТУ издату од прет-
стојништва полиције Крагујевац
изгубио сам, оглашујем је за не-
важећу. — Драгослав Лазовић.
323 1—2

ИЗГУБИО САМ кућну листу изда-
ту од претстојништва полиције
Крагујевац, оглашујем је за не-
важећу. — Коста Станисављевић.
323 1—3

КУЋНУ ПРИЈАВУ издату од прет-
стојништва полиције Крагујевац
изгубила сам, оглашујем је за не-
важећу. — Дарinka Симић.
323 1—4

ИЗГУБИЛА САМ личну карту бр.
4669 издату од претстојништва
полиције Крагујевац. Оглашујем
је за неважећу. — Милица Ро-
сић. 323 1—5

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 4137 издату од
претстојништва полиције Крагује-
вац изгубила сам. Оглашујем је
за неважећу. — Дарка Сретено-
вић, ученица. 323 1—6

ИЗГУБИО САМ кућну листу и при-
јаву издату од претстојништва по-
лиције у Крагујевцу. Оглашујем
их за неважећу. — Душан Мила-
новић, ст. радничке кол. 73/292.
323 1—7

ОДРИЧЕМ СЕ свога сина Жике
Томића, све дугове које Жика у-
чини на моје име нећу признати.
Ранко Томић, земља, из Вел. По-
ља. 323 1—8

**ОКРУЖНИ УРЕД
ЗА ОСИГУРАЊЕ РАДНИКА
У БЕОГРАДУ**

ОБАВЕШТЕЊЕ

Г. Комесар за радничко осигу-
рање на својој седници од 1 апри-
ла 1943 год. донео је закључак,
да су сви послодавци, чији наме-
штеници одлазе на обавезан рад,
дужни да их одјаве код Уреда за
осигурање радника.

Стога се позивају послодавци,
чији су намештеници већ отишли
на обавезан рад, да одмах подне-
су овоме Уреду одјаве са назна-
чењем кога су дана ступили на
обавезан рад, како би их овај
Уред са тим даном могао одја-
вити.

Послодавци према томе за овак-
ве своје намештенике неће пла-
ћати ни приносе овоме Уреду за
све време док се исти буду нала-
зили на обавезном раду.

У случају њиховог повратка са
обавезног рада послодавци ће их
поново пријавити овоме Уреду,
пошто радни однос за време оба-
vezног рада није прекинут.

Истовремено се послодавцима
скреће пажња да су дужни да
члановима породице својих наме-
штеника, који се налазе на оба-
vezном раду, у колико то затра-
же, издају болесничке потврде
ради лечења код овога Уреда, но
само у случају, ако им исплаћују
и принадлежности док се на оба-
vezном раду налазе.

Из канцеларије Уреда за осигу-
рање, радника у Београду број
9661/43 од 5 маја 1943 год.
325 2—2

**СТАРИ НАКИТ
И ДРАГО НАМЕЊЕ**

Бесплатно стручно процењује, ку-
пује и продаје стручна радња.

ТРГОВИНА СТАРОГ НАКИТА
Краља Милана 41-а до Славије
326 1—1

**На продају
парна машина**

Парна машина: (Mađar garda Šalgu)
4/5 кс. огrevne површине 9 м² за
погон: 2 млина, 1 вршалице или
тome слично, може се видети у
раду.

КРАГУЈЕВАЦ,
Даничићева ул. бр. 52.
324 1—1

ЗЛАТАН НАКИТ СТАРИ И НОВИ КУЈУЕМ:

Дијамантне крупније, брилијантне све величине, златне зубе,
бурме, прстење, минђуше, брошеве, бразлетне, ланце, сатове
златне, сребрне и металне само исправне и од бољих позна-
тих марака; старо злато оштећено, излизано, поломљено и
горело сваку количину, купујем сребрне есцаје и остале ис-
правне предмете од сребра купује и највише плаћа. Бесплат-
но процењује и на захтев процењене вредности исплаћује
одмах позната фирма

„БРИЛИЈАНТ“
власник МИЛИВОЈЕ М. МИТРОВИЋ

БЕОГРАД — ЂОРЂА ВАШИНГТОНА УЛ. БР. 6 — ТЕЛ. 28-706

БОЈЕ Готове за фарбање

производи и испоручује

„ХЕМОР“

РАДИОНИЦА ХЕМИЈСКИХ ПРОИЗВОДА

БЕОГРАД, УЛ. ДИНКА РАЊИНЕ БР. 9

ТЕЛЕФОН 42-042

Занимљивости нека шаљу своја требовања упућена Центру
за хем. произв. путем »ХЕМОРА« сваког месеца 1 и 15-ог.

ТРАЖИТЕ ОБАВЕШТЕЊЕ

316 2—2

ПАЖЊА КУЋЕВЛАСНИЦИМА

Упозоравају се власници зграда, односно њихови заступници да строго воде рачуна о Признатицама које им истављају димничари, на име обављених радова.

Признатице Градске димничарске службе нумерисане су
серијом и бројем а искдају се из одговарајућег блока који
је проширен и сверен од стране Контролног отсека.

Димничарски намештеници Општине, дужни су на захтев
да покажу легитимацију.

II

Примећено је да су код многих кућевласника неисправна
вратаоца на димњацима или их уопште немају.

Како је тиме доведена у питање пожарна безбедност до-
тичних зграда и безбедност живота и имовине станара, а на-
рочито сада када је отпочило са испаљивањем димњака,
скреће се пажња кућевласницима да у најкраћем року до-
веду вратаоца димњака у исправно стање како не би за то
носили последицу.

III

За овогодишње испаљивање димњака, кућевласници су
дужни да ставе на расположење димничарима потребну ко-
личину старе хартије.

Како је испаљивање димњака обавезно из разлога што
претставља превентивно-полициску меру за отклањање уз-
рочника пожара препоручује се да се димничарским органи-
ма не праве сметње него да им се у томе правцу укаже
помоћ.

ИЗ ГРАДСКЕ ДИМНИЧАРСКЕ СЛУЖБЕ
О. Г. Б.

314 2—2

ДРЖАВНА**ХИПОТЕКАРНА БАНКА**

Главни филијал у Нишу

изложиће јавној продаји на дан 22 маја 1943 год. са почетном
лицитационом ценом следећа имања постојећа у Нишу:

- 1) Плац са зградом Лешјанинова 18а Дин. 200.000.—
- 2) Плац са зградом Књ. Љубице 13 Дин. 1.500.000.—
- 3) Плац са зградом Књ. Љубице 10 Дин. 2.500.000.—
- 4) Плац са зградама Масариков кеј 13 Дин. 1.150.000.—
- 5) Плац са зградом Масариков кеј 11 Дин. 1.100.000.—
- 6) Плац са зградама Масариков кеј 9 Дин. 1.200.000.—

Продаја ће се обавити у згради главног банчиног филијала
од 9—12 часова где се могу добити сва даља обавеште-
328 1—1

РЕЧНИК

СРПСКОГ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА

ОД ДР Л. БАКОТИЋА

[56.000 РЕЧИ — 1400 СТРАНА]

ПЛАТНЕНИ ПОВЕЗ. ДИН. 450.—

Српско-немачки речник

ОД А. ВИЛХАРА

ПЛАТНЕНИ ПОВЕЗ. ДИН. 150.—

ГЕОГРАФСКИ АТЛАС ОД ВЛАД. МАРИНКОВИЋА
ДИН. 120.—

Дела Ђуре Јакшића:	Песме (плат. повез)	Дин. 160.—
	Драме (плат. повез)	” 160.—
	Приповетке (плат. повез)	” 160.—
	Одломци (плат. повез)	” 160.—
Живко Павловић:	Опсада Скадра	” 110.—
Николић:	Илустроване народне песме I/II	” 30.—
М. Црњански:	Дневник о Чарнојевићу	” 20.—
В. Јанковић:	Дечак с Уне	” 25.—
Илић:	Основи техничког цртања	” 10.—
Михаиловић:	Полне болести и њихово лечење	” 20.—
Цамања:	Гладовање као лековити фактор	” 20.—
Зечевић:	Гајење бресака	” 10.—
Шишковић:	Један од многих, роман	” 20.—
Лапчевић:	Наша стара пољопривредна	” 20.—
Јовић:	Култура	” 20.—
	Практична упутства за рукување	” 30.—
Кирхнер:	моторних возила	” 20.—
	Како ћемо се заштити од	” 15.—
Николајевић:	отровних гасова	” 25.—
	Краљ Милан и Тимочка буна	” 25.—

Добија се у свима књижарама.

КЊИЖАРИМА УОБИЧАЈЕНИ РАБАТ

СРПСКА КЊИЖАРА

БЕОГРАД, КРАЉА АЛЕКСАНДРА 18

ТЕЛ. 26009

ЧЕК. РАЧ. КОД П. Ш. 61240

**ДРЖАВНА
ХИПОТЕКАРНА
БАНКА**

изложиће јавној продаји са почетном лицитационом ценом
ова имања:

25. MAЈA 1943 ГОД.

- 1) Плац са зградом Високог Стевана 16 — 3/4 идеални део — Дин. 1.800.000.—
- 2) Плац са зградама Високог Стевана 10 — 1/3 идеални део — Дин. 270.000.—
- 3) Плац са зградом Високог Стевана 26 Дин. 720.000.—
- 4) Плац са зградом Деспота Ђурђа 7 Дин. 650.000.—
- 5) Плац са зградом Сомборска 18 Дин. 730.000.—

27. MAЈA 1943 ГОД.

- 1) Плац са зградом Доситејева 40 Дин. 650.000.—
- 2) Плац са зградом Гундулићев венац 37 Дин. 2.000.000.—
- 3) Плац Банатска 5 Дин. 850.000.—
- 4) Плац Банатска 8 Дин. 400.000.—
- 5) Плац за зградом Деспота Ђурђа 8 Дин. 550.000.—
</ol